

Studieplan for bachelor i teologi

180 studiepoeng

Programme Description for Bachelor of Theology

180 ECTS

Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag

Faculty of Theology, Diaconia and Leadership Studies

VID Stavanger

Godkjent 12. juni 2018 av Utdanningsutvalget

Approved 12 June 2018 by The Education Committee

(med endringer godkjent i UU 4. juni 2020)

Innholdsfortegnelse

1. Presentasjon av studiet	1
2. Målgruppe og opptakskrav	2
3. Læringsutbytte	2
4. Arbeids- og undervisningsformer	3
5. Internasjonalisering	4
6. Praksisstudier	5
7. Vurderingsformer	5
8. Studiets oppbygning	6
Emnebeskrivelser	12
Innføring i Bibelen	13
Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt	16
Religion og livssyn	19
Troslære, menneskesyn og verdivalg	21
Kristen tro i akademisk kontekst	23
Kirke og kontekst	26
Politisk islam	29
Islam i Europa	32
Den muslimske familie	34
Nyttestamentlig gresk 1	38
Examen Philosophicum	41
Kirkens historie – Reformasjonen og det moderne Norge	43
Nyttestamentlig gresk 2	45
Det nye testamente	48
Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis	53
Bibelhebraisk 1	56
Bibelhebraisk 2	59
Det gamle testamente	62
Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse	65
Kirkelig undervisning	69
Lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst	73
Misjonale ledelse	77
Menighetsutvikling	80
Bibelen i trosopplæring (nettemne)	83
Levende tro – kristen tro i praksis (fleksibelt/ nettbasert emne)	87
Barn, familier og flerkultur	93

1. Presentasjon av studiet

1.1 Bakgrunn for studiet og profil

VID Stavanger – tidligere Misjonshøgskolen – har helt siden 1843 vært et globalt knutepunkt for utdanning og faglig arbeid for tjeneste i kirke og samfunn, lokalt og globalt. Her har studenter i nærmere to hundre år tilegnet seg kunnskap om kristen tro og andre religioner, og om møtet mellom kristen tro og kulturer der kirken er ny. Målet har vært å gi en faglig bakgrunn for å bygge kirker og skape møteplasser der kunnskap og tro på Jesus Kristus kan formidles innenfor rammen av gjensidig respekt og på tvers av religiøse skiller.

VIDs bachelorprogram i teologi ved Fakultetet for teologi, diakoni og ledelsesfag (FTDL) i Stavanger gir mulighet for tre studieretninger: bibelfag, menighetsutvikling og menighetspedagogikk. Etter endt utdanning skal kandidaten ha god kunnskap om Bibelen, kristen tro, etikk og livssyn, kirkens historie, misjon, diakoni og ledelse. En kandidat med bachelorgrad i teologi fra VID skal ha kunnskap om ulike religiøse retninger i samtiden og ha forståelse for kirkens misjonale og diakonale identitet. Kandidaten skal videre være i stand til å anvende teologisk innsikt og kulturforståelse på en måte som er relevant i dagens samfunn og for menighetene og menneskene de møter. Kandidaten skal også være i stand til å veilede mennesker til å tolke og forstå sine liv i lys av den kristne tro. Bachelorutdanningen skal bidra til å utvikle kunnskapsrike, samarbeidsorienterte og engasjerte medarbeidere som kjenner seg forpliktet på kirkens oppdrag. Det er naturlig å tro at mange av kandidatene etter fullført utdanning vil gå inn i tjeneste i Den norske kirke, i andre kirkesamfunn og i organisasjonsliv, lokalt og globalt.

1.2 Studiets fag- og kjerneområder

Bachelorutdanningen i teologi er et fulltidsstudium over tre år, som gir 180 studiepoeng. Det gis mulighet for å velge mellom tre studieretninger. Studieretning teologi har et bibelfaglig og teoretisk tyngdepunkt, mens studieretning menighetsutvikling kombinerer et teoretisk/bibelfaglig og praktisk/menighetsorientert fokus. Studieretning menighetspedagogikk har et praktisk og menighetsorientert tyngdepunkt.

Utdanningen inneholder emner fra de fire klassiske, teologiske disiplinene: Det gamle testamente (GT), Det nye testamente (NT), kirkehistorie (KH) og systematisk teologi (ST). I tillegg kommer misjonsteologi (MT), en disiplin som reflekterer høgskolens misjonale og globale identitet og profil. Praktisk teologi (PT) inngår i studieretningene menighetsutvikling og menighetspedagogikk og skal sammen med de øvrige disiplinene gi ferdigheter til å arbeide i menighet som menighetsleder/pastor eller menighetspedagog. Tverrgående tema som kirkens misjonale vesen, kirkens

diakonale vesen, samt kirkens globale og lokale kontekster er forankret i høgskolens tradisjon, men er samtidig rettet inn mot kirkens nåtid og framtid. Emnet Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis er obligatorisk for alle bachelor- og masterprogram ved VID vitenskapelige høgskole. Emnet skal utfordre studentene på verdi- og kunnskapsgrunnlaget i profesjonell praksis og bevisstgjøre dem på etiske utfordringer i profesjonelle relasjoner.

Fullført bachelorgrad i teologi gir grunnlag for opptak til masterstudier i *Theology and religious studies* ved FTDL i Stavanger. Hvilken studieretning som velges på bachelornivå vil være avgjørende for hvilken studieretning som kan velges på masternivå.

2. Målgruppe og opptakskrav

Studieretning bibelfag er relevant for de som sikter seg videre mot masterutdanning i *Theology and religious studies* i VID. Studieretning menighetsutvikling og menighetspedagogikk er aktuell for de som vil utdanne seg til menighetsleder/pastorer og menighetspedagoger med tanke på tjeneste og lederskap lokalt og globalt.

Opptak og rangering skjer i henhold til forskrift 12. desember 2016 nr. 1595 om opptak, studier, eksamen og grader ved VID vitenskapelige høgskole. Opptak til bachelorutdanningen i teologi skjer på grunnlag av generell studiekompetanse. Søkere som ikke oppfyller kravene til generell studiekompetanse, kan etter fastsatte kriterier søke opptak på grunnlag av realkompetanse.

Det er en forutsetning for opptak til bachelorutdanningen at søkerne har gode norskkunnskaper både muntlig og skriftlig. Søkere med utenlandsk utdanning må dokumentere at de oppfyller krav til norsk- og engelskkunnskaper, jf. forskrift 06.januar 2017 nr. 13 om opptak til høgre utdanning.

3. Læringsutbytte

Etter fullført bachelorgrad i teologi skal kandidaten ha følgende læringsutbytte inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten

- har bred kunnskap om den kristne tro i historisk og samtidig perspektiv, og om den faglige debatt om hvordan den skal fortolkes
- kjenner til aktuell debatt om teologifagets identitet i en kirkelig og akademisk kontekst
- har fordypet innsikt i et avgrenset område av teologifaget

- kan oppdatere sin kunnskap i forhold til kirkens misjonale og diakonale vesen
- har teoretisk kunnskap om teologifagets ulike disipliner med vekt på verdier, livssyn og relasjoner i profesjonell praksis

Ferdigheter

Kandidaten

- kan anvende teologisk kompetanse på en selvstendig måte i samhandling i kirke og samfunn
- kan gjøre den kristne tro aktuell og relevant på ulike arenaer i forhold til akademiske, religiøse, politiske, kulturelle og sosiale utfordringer
- kan analysere kirkens kulturelle kontekst i et tverrfaglig perspektiv
- kan arbeide med ulike informasjonskilder og anvende disse til å gjennomføre et arbeid i samsvar med aktuelle vitenskapsteoretiske og forskningsetiske normer
- kan anvende fagkunnskapen innen kirke- og organisasjonsliv, og i ledelses- og menighetsutvikling

Generell kompetanse

- har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger i forhold til den aktuelle studieretningen innenfor teologiutdanningen
- kan planlegge og gjennomføre varierte prosjekt i samarbeid med andre i forhold til en teologisk og aktuell problemstilling
- kan formidle sentrale tema fra teologifaget både skriftlig og muntlig
- kan analysere og bearbeide ulike informasjonskilder for å forstå og fortolke lokale og globale kontekster for kirke- og menighetsarbeid
- har informasjonskompetanse med sikte på tilegnelse og bearbeidelse av ny kunnskap og kan arbeide med vitenskapelige tekster innenfor etablerte normer for akademisk redelighet

4. Arbeids- og undervisningsformer

VID forstår læring som en aktiv og sammensatt prosess der læring skjer både individuelt og i samhandling med andre. Studentene anses som ressurspersoner og medansvarlige aktører som deltar aktivt i læringsfellesskapet og tar ansvar for egen læring og læringsmiljøet i studentgruppen. Bachelorgraden i teologi er et fulltidsstudium. Et emne på 10 studiepoeng har forventet studieinnsats tilsvarende 270 timer.

Undervisningen er variert og inneholder studentaktive undervisnings- og læringsformer, forelesninger, seminar, fremlegg/presentasjoner, gruppearbeid, prosjektarbeid, selvstudier og veiledning knyttet til arbeidskrav og bacheloroppgave. Studieretningene menighetspedagogikk og menighetsutvikling, som inneholder

praksisstudier, skal gi studenten kjennskap til menighetsarbeid og arbeid blant barn og unge.

I studiets andre og tredje år skal studentene delta på to obligatoriske tverrfaglige profesjonsdagersammen med studenter på profesjonsutdanningen. Her vil det tas opp tema som ikke behandles inngående ellers i studiet og som relaterer seg til kirkelig virksomhet. Eksempel på tema kan være psykiske lidelser hos barn og unge, diakoni og rus, tekster til menighetsblad og kirkens webside, kirke og økonomi. De tverrfaglige profesjonsdagene fremsettes som obligatorisk arbeidskrav i ett av emnene pr semester, jf. de aktuelle emnebeskrivelser.

Det gis ulike former for tilbakemelding underveis i studiet. Dette framgår av de ulike emnebeskrivelser. For å kunne fremstille seg til eksamen i de enkelte emnene forutsettes godkjente arbeidskrav. Bestemmelser om tilstedeværelse i undervisning er nedfelt emnevis.

Pensum framgår i det enkelte emne. Elektroniske kompendier til aktuelle emner gjøres tilgjengelig på læringsplattformen for emnet før undervisningsstart.

I studieretningene menighetspedagogikk og menighetsutvikling, som inneholder praksisstudier, og i forbindelse med enkelte obligatorisk aktiviteter, vil studenten få en egenandel i form av reisekostnader og andre utgifter ved reise til og fra praksissted, som for eksempel menighetspraksis og leir.

5. Internasjonalisering

VID vitenskapelige høgskole har lang erfaring med internasjonalt samarbeid både i utdanningssammenheng og gjennom forskningsnettverk. Høgskolen har utviklet høy kompetanse på internasjonalisering og har partnerinstitusjoner i flere land. Allerede i 1864 ble den første internasjonale studenten, fra Sør-Afrika, tatt opp på teologistudiet. Lærermobilitet gjennom internasjonale gjesteforelesere og ved at høgskolens ansatte har opphold ved internasjonale institusjoner bidrar til gjensidig utveksling av erfaring og kunnskap. Slik får studentene gjennom undervisning oppdatert kunnskap og internasjonale perspektiv på nasjonale utfordringer knyttet til kirke og samfunn. Pensumlitteratur på engelsk gir kjennskap til aktuell fagterminologi på engelsk.

Fakultetet i Stavanger har opparbeidet lang og relevant erfaring med både student- og lærermobilitet og kan gjennom dette legge til rette for studenter som ønsker å studere ett semester ved en høyere utdanningsinstitusjon i utlandet. Dette vil styrke studentens kompetanse og gi et komparativt perspektiv på studieprogrammets emner.

Det legges til rette for at studentene kan dra på utveksling til en av VIDs partnerinstitusjoner i 5. semester. Fakultetet, i samarbeid med internasjonalt kontor, veileder studenten i valg av studiested og emner.

6. Praksisstudier

To emner utgjør praksisstudiene i studieretningene menighetsutvikling og menighetspedagogikk i det andre studieåret av bachelorutdanningen i teologi:

- Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse (10 stp) – 3. semester
- Kirkelig undervisning (5 stp) – 4. semester

Målsettingen med praksisstudiene er å forme og utruste til lederskap, formidling, menighetsutvikling og kirkelig undervisning. Praksis innebærer en samarbeidsrelasjon til en stedlig, kompetent veileder som tilrettelegger praksis. Forming og danning av studentens personlighet og spiritualitet søkes ivaretatt gjennom individuell og gruppevis veiledning.

En student som i praksisstudier får kjennskap til andres personlige forhold, har taushetsplikt etter reglene i forvaltningsloven. Høgskolen utarbeider en taushetserklæring som skal underskrives av studentene.

7. Vurderingsformer

Eksamener avholdes i henhold til forskrift 12. desember 2016 om opptak, studier, eksamen og grader ved VID vitenskapelige høgskole. Vurderingsformene gjengis under beskrivelsen av det enkelte emne. Det vektlegges at vurderingsformene reflekterer emnebeskrivelsen og studentenes arbeid i det aktuelle emne. Det avlegges eksamen i hvert emne ved slutten av semesteret.

Vurderingsuttrykket i de ulike emnene er enten gradert karakter A-E for bestått, F for ikke bestått, eller bestått/ikke bestått. Vurderingen fra alle emnene inngår på vitnemålet. Vurderingsuttrykket ved kandidatoppgaven er gradert karakter A-F.

8. Studiets oppbygning

Bachelorutdanningen i teologi er utformet innenfor og i tråd med bestemmelser i lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler forskrift 12. desember 2016 om opptak, studier, eksamen og grader ved VID vitenskapelige høgskole.

Studiet er normert til tre år. Det første året, Kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE årsstudium), er i stor grad felles for alle tre studieretninger og for profesjonsutdanningen i teologi. Dette studieåret gir en grunnleggende innføring i Bibelen, kirkens tro, historie og oppdrag, samt kunnskap om andre religioner. Fra og med det andre året velger studenten en av studieretningene bibelfag, menighetsutvikling eller menighetspedagogikk.

Bachelor i teologi, studieretning bibelfag

Denne studieretningen har et bibelfaglig og teoretisk tyngdepunkt. I andre og tredje år er det blant annet studier i språkfagene gresk og hebraisk, samt nytestamentlig og gammeltestamentlig eksegesi bygd på grunnspråkene gresk og hebraisk. Et mobilitetsvindu i 5. semester gir mulighet for å studere ved en av høgskolens partnerinstitusjoner. Denne studieretningen kvalifiserer for opptak til masterutdanningen ved VID Stavanger, *Theology and religious studies*, studieretning teologi og studieretning bibeloversettelse. Denne kombinasjonen bachelor- og masterutdanning gir mulighet til å ta Praktisk teologisk utdanning (PTU) ved VID Stavanger eller VID Tromsø.

Bachelor i teologi, studieretning menighetsutvikling

Denne studieretningen har både et teoretisk/bibelfaglig og praktisk/menighetsorientert fokus og kvalifiserer for ulike typer menighetsarbeid, så som menighetsleder/pastor. Studieretningen kombinerer teoretiske (bibelfag, kirkehistorie og systematisk teologi) og sentrale praktisk-teologiske emner (formidling, undervisning, menighetsutvikling og ledelse). Emner og undervisning i første og andre år er felles med profesjonsutdanningen i teologi. Det er teoretiske studier i kombinasjon med praksisstudier. Mobilitetsvinduet i 5. semester gir mulighet til å studere ved en av høgskolens partnerinstitusjoner. For de som ikke reiser ut, er det undervisning om ledelse i kirke og organisasjoner med misjonar identitet. Det siste semesteret følger studenten undervisning i Menighetsutvikling. Samtidig skrives bacheloroppgaven over et tema som drøfter utfordringer knyttet til menighetsutvikling. Denne studieretningen

kvalifiserer for opptak til masterutdanning i *Theology and religious studies*, studieretning teologi.

Bachelor i teologi, studieretning menighetspedagogikk

Denne studieretningen har et praktisk og menighetsorientert tyngdepunkt og skal forberede studenten til å formidle kristen tro til barn og unge. Emner og undervisning i første studieår er felles med de to andre studieretningene og profesjonsutdanningen i teologi. I andre og tredje studieår vil sentrale menighetspedagogiske perspektiv ha en sentral plass. Det inngår også obligatoriske praksisstudier. Noen emner vil være nettbaserte. Mobilitetsvinduet i 5. semester gir mulighet til å studere ved en av høgskolens partnerinstitusjoner i utlandet. De som ikke reiser ut, får undervisning om ledelse i kirke og organisasjoner med misjonar identitet. Det siste semesteret skrives bacheloroppgaven over et tema som drøfter religions- og menighetspedagogiske utfordringer. Kandidater med studieretning i menighetspedagogikk gir kompetanse til å arbeide som menighetspedagog. Denne studieretningen kvalifiserer for opptak til masterutdanning i *Theology and religious studies*, studieretning religionsstudier.

Under følger en skjematisk fremstilling av studieplanen. Gul markering viser til emner som er felles for alle studieretninger. Grønn markering viser til emner som er felles på tvers av noen av studieretningene og/eller profesjonsutdanningen i teologi. Grå markering viser til emner spesifikt for studieretningen.

Bachelor i teologi, studieretning i bibelfag

År	Høst	Vår
1	Innføring i Bibelen 10 (GT/NT) Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt 10 (KH/MT) Religion og livssyn 10 (RV)	Troslære, menneskesyn og verdivalg 10 (ST) Kristen tro i akademisk kontekst 10 (ST/KH) Kirke og kontekst 10 (PT/KU) eller Religionsvitenskapelig nettemne 10 (RV))
2	Nytestamentlig gresk 1, 10 Examen Philosophicum 10 Kirkens historie - reformasjonen og det moderne Norge 10 (KH)	Nytestamentlig gresk 2, 10 Det nye testamente 15 (NT) Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis 5
3	Utvexling 30 Eller: Bibelhebraisk 1, 10 Valgemne 5 Bacheloroppgave 15	Bibelhebraisk 2, 10 Det gamle testamente 15 (GT) Valgemne 5

Bachelor i teologi, studieretning i menighetsutvikling

År	Høst	Vår
1	Innføring i Bibelen 10 (GT/NT) Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt 10 (KH/MT) Religion og livssyn 10 (RV)	Troslære, menneskesyn og verdivalg (ST) Kristen tro i akademisk kontekst 10 (ST/KH) Kirke og kontekst 10 (PT/KU)
2	Nytestamentlig gresk 10 Examen philosophicum 10 Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse 10 (PTU)	Nytestamentlig gresk 10 Det nye testamente 15 (NT) Kirkelig undervisning 5 (PTU)
3	Utvexling 30 Eller: Lederskap i kirkelig og tverrkulturell kontekst 20 (ST/MT), og Misjonale ledelse 10 (MT)	Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis 5 Menighetsutvikling 10 (PT) Bacheloroppgave 15

Bachelor i teologi, studieretning i menighetspedagogikk

År	Høst	Vår
1	Innføring i Bibelen 10 (GT/NT) Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt 10 (KH/MT) Religion og livssyn 10 (RV)	Troslære, menneskesyn og verdivalg (ST) Kristen tro i akademisk kontekst 10 (ST/KH) Kirke og kontekst 10 (PT/KU)
2	Examen Philosophicum 10 Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse 10 (PTU) Bibelen i trosopplæring (nettemne) 10 (GT/NT)	Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis 5 Kirkelig undervisning 5 Valgemne 5 Religionspedagogisk valgemne 15
3	Utvexling 30 Eller: Lederskap i kirkelig og tverrkulturell kontekst 20 (ST/MT), og Barn, familier og flerkultur (BSAMF) 10	Levende tro – kristen tro i praksis (nettemne) 15 Bacheloroppgave 15

Bachelorutdanning i teologi, studieretning bibelfag

1. studieår

Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
BATEOL1010	Innføring i Bibelen (GT/NT)	10	Høst	O
BATEOL1020	Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt (KH/MT)	10	Høst	O
BATEOL1030	Religion og livssyn (RV)	10	Høst	O
BATEOL1040	Troslære, menneskesyn og verdivalg (ST)	10	Vår	O
BATEOL1050	Kristen tro i akademisk kontekst (ST/KH)	10	Vår	O
BATEOL1060	Kirke og kontekst (PT/KU) eller:	10	Vår	O
	Religionsvitenskapelig nettemne: <ul style="list-style-type: none"> • BASAMF2060 Islam i Europa • BASAMF2070 Politisk islam • BASAMF2090 Den muslimske familie (ett av emnene undervises hver vår)	10	Vår	O

2. studieår

Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
BATEOL2010	Nyttestamentlig gresk 1 (NT)	10	Høst	O
EXPHIL2000	Examen Philosophicum (Ex phil)	10	Høst	O
BATEOL3040	Kirkens historie – reformasjonen og det moderne Norge (KH)	10	Høst	O
BATEOL2020	Nyttestamentlig gresk 2 (NT)	10	Vår	O
BATEOL2030	Det nye testamente (NT)	15	Vår	O
BATEOL2050	VID profil: Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis	5	Vår	O

3. studieår

Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
	Alternativ 1:			
	Utveksling		Høst	V
	Alternativ 2:			
BATEOL3010	Bibelhebraisk 1 (GT)	10	Høst	O
BATEOL3000	Bacheloroppgave	15	Høst	O
	Valgemne	5	Høst	V
BATEOL3020	Bibelhebraisk 2 (GT)	10	Vår	O
BATEOL3030	Det gamle testamente (GT)	15	Vår	O
	Valgemne	5	Vår	V

Bachelorutdanning i teologi, studieretning menighetsutvikling				
1. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
BATEOL1010	Innføring i Bibelen (GT/NT)	10	Høst	O
BATEOL1020	Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt (KH/MT)	10	Høst	O
BATEOL1030	Religion og livssyn (RV)	10	Høst	O
BATEOL1040	Troslære, menneskesyn og verdivalg (ST)	10	Vår	O
BATEOL1050	Kristen tro i akademisk kontekst (ST/KH)	10	Vår	O
BATEOL1060	Kirke og kontekst (PT/KU)	10	Vår	O
2. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
BATEOL2010	Nytestamentlig gresk 1 (NT)	10	Høst	O
EXPHIL2000	Examen Philosophicum (Ex phil)	10	Høst	O
PTU2100	Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse (PTU)	10	Høst	O
BATEOL2020	Nytestamentlig gresk 2 (NT)	10	Vår	O
BATEOL2030	Det nye testamente (NT)	15	Vår	O
PTU2200	Kirkelig undervisning (PTU)	5	Vår	O
3. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
	Alternativ 1:			
	Utvæksling		Høst	V
	Alternativ 2:			
BATEOL4010	Lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst (ST/MT)	20	Høst	O
BATEOL3060	Misjonale ledelse (MT)	10	Høst	O
BATEOL2050	Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis	5	Vår	O
BATEOL3070	Menighetsutvikling (PT)	10	Vår	O
BATEOL3000	Bacheloroppgave	15	Vår	O

Bachelorutadning i teologi, studieretning menighetspedagogikk				
1. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
BATEOL1010	Innføring i Bibelen (GT/NT)	10	Høst	O
BATEOL1020	Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt (KH/MT)	10	Høst	O
BATEOL1030	Religion og livssyn (RV)	10	Høst	O
BATEOL1040	Troslære, menneskesyn og verdivalg (ST)	10	Vår	O
BATEOL1050	Kristen tro i akademisk kontekst (ST/KH)	10	Vår	O
BATEOL1060	Kirke og kontekst (PT/KU)	10	Vår	O
2. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
EXPHIL2000	Examen Philosophicum (Ex phil)	10	Høst	O
PTU2100	Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse (PTU)	10	Høst	O
BATEOL2080	Bibelen i trosopplæring (nettemne) (GT/NT)	10	Høst	O
BATEOL2050	Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis	5	Vår	O
PTU2200	Kirkelig undervisning (PTU)	5	Vår	O
	Valgemne	5	Vår	O
	Religionspedagogisk valgemne	15	Vår	O
3. studieår				
Emnekode	Emnenavn	Studiepoeng	Semester	O/V*
	Alternativ 1:			
	Utveksling		Høst	V
	Alternativ 2:			
BATEOL4010	Lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst (ST/MT)	20	Høst	V
BASAMF2020	Barn, familier og flerkultur (BSAMF)	10	Høst	V
TRO-105	Levende tro – kristen tro i praksis (nettemne)	15	Vår	O
BATEOL3000	Bacheloroppgave	15	Vår	O

Emnebeskrivelser

Innføring i Bibelen

Introduction to the Bible

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL1010 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		Undervisningsomfang: 40 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 6 Omfang studentstyrt arbeid: 224 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Bibelen, bestående av Det gamle testamente (GT) og Det nye testamente (NT), danner det teologisk normative grunnlaget for kirkens tro. Skriftene i GT og NT representerer ulike sjangre og gjenspeiler store variasjoner i innhold og historiske omstendigheter. Emnet gir innføring i Bibelen ved lesning av flere skrifter. Noen skrifter leses i helhet, andre skrifter leses det utdrag av. Det foretatte utvalget av skrifter og tekster gjør studenten kjent med alle viktige sjangre i Bibelen, med historisk og teologisk sentrale innholdsmomenter og gir et overblikk over de lange linjene i «den store fortellingen». Emnet legger grunnen og gir forutsetninger for det mer detaljerte studiet av enkelttekster og enkeltemner i NT og GT i de videreførende emnene BATEOL2030 Det nye testamente (2. år, 15 studiepoeng) og BATEOL3030 Det gamle testamente (3. år, 15 studiepoeng).

Hovedtemaer:

- Bibelen som litterært verk og som hellig skrift
- Sentrale skrifter i Bibelen
- Bibeltekster i tekstlige og historiske kontekster

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har grundig kunnskap om hovedtrekkene ved sentrale skrifter i Bibelen
- kjenner til Bibelens kanon- og teksthistorie
- har kunnskap om utvalgte bibelske temaer
- kjenner til ulike bibelsyn

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan gjengi innholdet i sentrale skrifter i Bibelen og gjøre rede for hovedtanker i disse
- kan finne frem til sentrale skrifter i Bibelen
- kan forklare forholdet mellom de ulike delene av Bibelen og redegjøre for Bibelens store fortelling
- kan sette bibeltekster inn i sine tekstlige og historiske kontekster
- kan drøfte Bibelen som litterær enhet eller helhet

Generell kompetanse:

Kandidaten

- er fortrolig med Bibelen som grunnleggende og hellig skrift i kristendommen
- har bred faglig forståelse av Bibelen

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Selvstudium, inkludert mengdelesning
- Skrivekurs
- Veiledning på essay som inngår i vurderingsform

Obligatoriske aktiviteter

- Tre flervalgstester, hvorav minst to må være godkjent
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Essay 2000 ord +/- 10%	Semesterets undervisningsperiode	A-F	40/100
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	60/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Studentene kan levere et utkast til essay og få faglærers kommentar før endelig innlevering.

Begge vurderingsdelene må være bestått for at kandidaten skal få endelig karakter i emnet.

Pensum

Lesetekster fra Det gamle testamentet:

Historieverk: 1 Mos 1–50; 2 Mos 1–33; 5 Mos 12–26; Jos 6; Dom 4–5; 2 Sam 1–24; 1 Kong 8; 2 Kong 22–25

Historiske noveller: Rut 1–4; Dan 1–6

Poetiske bøker: Sal 1–24; Høys 1–8

Visdomsteologiske bøker: Ordsp 1; 8; Job 1–42; Sir 24 (apokryf)

Profetiske bøker: Jes 1–66; Jer 1–3; 7–9; 29–32; 37–38; Esek 8–11; 33–37; Am 1–9

Apokalypse: Dan 7–12

Lesetekster fra Det nye testamentet:

Evangelietekster: Mark 1–16; Luk 1–24; Joh 1–21

Historieverk: Apg 1–20

Brevlitteratur: 1 Kor 1–16; Gal 1–6; Ef 1–6; Fil 1–4; 1 Tess 1–5; 1 Tim 1–6; Filem 1–25; Jak 1–5; 1 Pet 1–5; 1 Joh 1–5

Apokalypse: Åp 1–5; 12–22

Litteratur:

Hvalvik, Reidar og Stordalen, Terje (1999 eller nyere). Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning. Oslo: Det Norske Bibelselskap. Ss. 19–472.

Til sammen 453 s.

Kirkens oppdrag: historisk og aktuelt

The mission of the church: historical and contemporary perspectives

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL1020 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Emnet gir en bred innføring i kirkens oppdrag i verden med særlig vekt på oldkirken, de store linjer i kirkens historie og nyere norsk kirke- og misjonshistorie. Det gir en kort presentasjon av historiske og samtidige forståelser av misjon, og reflekterer bibelteologisk og systematisk-teologisk over kirkens sendelse. Emnet gir kunnskap om teologiske problemstillinger knyttet til kirkens møte med ulike kulturelle og religiøse kontekster.

Hovedtemaer:

- Kirkens opprinnelse, oppdrag og vekst i de første 400 år
- Kirkens selvforståelse og grunnleggende oppdrag i verden
- De store linjer – kirkens historie gjennom 2000 år
- Ulike misjonsforståelser i historien
- Kirkens misjonale vesen i bibelteologisk og systematisk-teologisk perspektiv
- Perspektiver fra nyere norsk misjonshistorie

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om den kristne kirkes opprinnelse og geografiske spredning i og utenfor Romerriket i de første 400 år, dens utvikling av sentrale lærepunkter, organisasjonsdannelse og overgang til statsreligion
- har oversiktsmessig kunnskap om de store linjer i kirkens historie gjennom 2000 år
- har kunnskap om kirke- og kristenliv i det norske samfunn samt norsk misjon og økumenikk fra ca. år 1800 til nåtid
- har bred kunnskap om historiske og samtidige forståelser av kirkens misjon
- har kunnskap om teologiske problemstillinger knyttet til kirkens tro og praksis i et flerreligiøst samfunn

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan reflektere over kirkehistorisk metode og kildebruk på et grunnleggende akademisk nivå
- kan reflektere kritisk og konstruktivt over kirkens oppdrag i en samtidskontekst

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har grunnleggende forståelse av den kristne kirkes vesen og virke i historie og nåtid
- har grunnleggende forståelse av den kristne kirke som lokalt og globalt trossamfunn
- kan utveksle begrunnede synspunkter med andre på tilsvarende fagnivå og drøfte ulike problemstillinger knyttet til faget
- kan delta i faglig og generell debatt om forståelsen av kirkens oppdrag i en norsk samtidskontekst

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Studentframlegg i plenum
- Gruppearbeid
- Selvstudium
- Veiledning på essay som inngår i vurderingsform

Obligatoriske aktiviteter

- Litteraturred rapport på 1000 ord (+/- 10 %)
- Forberede og gjennomføre et gruppeframlegg i plenum over oppgitt tema

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig eksamen	30 minutter	A-F	51/100
Essay over oppgitt emne på 1500 ord (+/- 10 %)	Semesterets undervisningsperiode	A-F	49/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Studentene kan levere et utkast til essay og få faglærers kommentar før endelig innlevering.

Begge vurderingsdelene må være bestått for at kandidaten skal få endelig karakter i emnet.

Pensum

Bøker:

Birkeli, Fridtjov. *Tolv vintre hadde kristendommen vært i Norge*, Oslo: Verbum, 1995: 65-198. (133 s.)
Elstad, Hallgeir. *Nyere norsk kristendomshistorie*, Bergen: Fagbokforlaget, 2005. (112 s.)

Rasmussen, Tarald og Einar Thomassen. *Kristendommen en historisk innføring*, Oslo: Universitetsforlaget, 2000: 13-336. (323 s.)

Kompendium:

Berentsen, Jan-Martin. *Stående ordre: om misjon og teologi*, Oslo: Credo, 1988: 25-55. (30 s.)

Harbsmeier, Ernst. "Misjon i en luthersk kontekst." I *Reformatorsk kristendom i et globalt-misjonalt perspektiv*, redigert av Andreas Østerlund Nielsen, 11-22. Ny Mission nr. 33. Frederiksberg: Dansk Missionsråd, 2017. (11 s.)

Holter, Knut. "Det gamle testamente og misjonen." I *Missiologi i dag*, red. Jan-Martin Berentsen, Tormod Engelsen og Knud Jørgensen, 23-36. Oslo: Universitetsforlaget, 2004 (2. utg.). (14 s.)

Jørgensen, Jonas Adelin. "Utfordringer fra den globale kristendoms virkelighet til kristen missionstænkning og praksis." I *Edinburgh 1910- 100 år etter: Frå autoritet til autencitet i mission?* redigert av Mogens S. Mogensen, 72-87. Ny Mission nr. 17. Frederiksberg: Dansk Missionsråd, 2017. (15 s.)

Kvalbein, Hans. "Misjon in Det nye testamente." I *Missiologi i dag*, red. Jan-Martin Berentsen, Tormod Engelsen og Knud Jørgensen, 37-73. Oslo: Universitetsforlaget, 2004 (2. utg.). (37 s.)

Mortensen, Viggo. *Hvad hjertet er fuldt af: En håndbog om mission*. København: Anis, 2012: 42-59. (17 s.)

Ott, Graig, Stephen J. Strauss og Timothy C. Tennent. *Encountering Theology of Mission: Biblical Foundations, Historical Developments, and Contemporary Issues*. Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2010: 292-316. (24 s.)

Shenk, Wilbert R. "Recasting Theology of Mission: Impulses from the Non-Western World." I *Landmark Essays in Mission and World Christianity*, redigert av Robert L. Gallagher og Paul Hertig, 116-132. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2009. (16 s.)

Walls, Andrew. "The Gospel as Prisoner and Liberator of Culture: Is There a 'Historic Christian Faith'?" I *Landmark Essays in Mission and World Christianity*, redigert av Robert L. Gallagher og Paul Hertig, 133-145. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2009. (12 s.)

Nettressurser

Kim, Kirsteen. "Mission in the Twenty-first Century." *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 65/1-2 (2011): 56-75. (19 s.)

Aano, Kjetil. "Er norsk misjon fortsatt liv laga? Norsk misjonsengasjement og vegen vidare." *Norsk Tidsskrift for Misjonsvitenskap* 68/4 (2014): 217-234. (17 s.)

Anbefalt litteratur

Oftestad, Bernt T. «Kirken i det nye Norge.» I *Norsk kirkehistorie*, redigert av Bernt T. Oftestad, Tarald Rasmussen og Jan Schumacher. Oslo: Universitetsforlaget, 1991: 177-298. (121 s.)

Til sammen 780 s.

Religion og livssyn

Religions and worldviews

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL1030 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Studienivå: Lavere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke aktuelt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Religioner spiller viktige roller i mange samfunn i dag, og religionsvitenskapen gir nøkler til å studere og forstå disse rollene. Faget religionsvitenskap er i seg selv tverrfaglig og inkluderer ulike tilnærminger til religion. Dette emnet gir også en innføring i aktuelle ikke-religiøse livssyn.

Hovedtemaer:

- Innføring i religionsvitenskapelig teori og metode
- Presentasjon av ulike religioner slik de praktiseres i Norge i dag med hovedvekt på islam
- Innføring i livssynkunnskap
- Presentasjon av de viktigste sekulære livssyn

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om religionsvitenskapelige begreper
- har bred kunnskap om islam, både historisk og slik religionen praktiseres i Norge
- har kunnskap om flere ikke-kristne religioner i Norge med vekt på deres praksis og hverdagsreligion
- har bred kunnskap om aktuelle sekulære livssyn
- kjenner til forsknings- og utviklingsarbeid innenfor religion og livssyn
- kan oppdatere sin kunnskap innenfor dette fagområdet
- har kunnskap om den historiske utvikling av studiet av religion og livssyn

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende religions- og livssynskunnskap på ulike teoretiske og praktiske problemstillinger
- kan reflektere over egen virksomhet i forhold til et bredt spekter av ulike religioner og livssyn
- kan finne, vurdere og anvende fagstoff angående religioner og livssyn

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan møte representanter for ulike religioner og livssyn med forståelse og respekt
- kan formidle sentralt fagstoff angående religioner og livssyn
- kan utveksle synspunkter med andre innenfor dette fagfeltet

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Selvstudium
- Gruppearbeid med poster

Obligatoriske aktiviteter

- Et essay på 1000 ord (+/- 10 %) med tema fra religionsvitenskap
- Et essay på 1000 ord (+/- 10 %) med tema fra livssynskunnskap

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen..

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Pensum

Bøker:

Gilhus, Ingvild Sælid, og Lisbeth Mikaelsson. *Hva er religion?* Oslo: Universitetsforlaget, 2007 (145 s.)

Horsfjord, Vebjørn. *Religion i praksis*. Oslo: Universitetsforlaget, 2017, s. 1-121 og s. 185-205 (143 s.)

Vogt, Kari. *Hva er islam?* Oslo: Universitetsforlaget, 2007, (134 s.)

Kraft, Siv Ellen. *Hva er nyreligiøsitet*. Oslo: Universitetsforlaget, 2011 (141 s.)

Kompendium:

Lied, Liv Ingeborg. «Skriften på veggen: Bibelen som interiørartefakt». I Gilhus og Mikaelson (red.) *Religion i skrift. Mellom mystikk og materialitet*, Oslo: Universitetsforlaget, 2013, s. 147-169 (24 s.)

Døving, Cora Alexa. «'Pressens mørkemenn/troens tjenere' – posisjon og selvforståelse blant sunni-muslimske imamer». I Døving og Thorbjørnsrud (red.) *Religiøse ledere. Makt og avmakt i norske trossamfunn*, Oslo: Universitetsforlaget, 2012, s. 26-46 (21 s.)

Grande, P.B. *Sentrale livssyn*, Oslo: Gyldendal, 2004, s. 83-98 (15 s.)

Leirvik, Oddbjørn. «Vår humanistiske arv. Kyrkja og livssynshumanismen.» I Beate Fagerli m.fl., *Dialogteologi på norsk*, Oslo: Verbum Akademisk, 2016, s. 36-52. (16 s.)

Svendsen, L.F.H. *Mennesket, moralen og genene: En kritikk av biologismen*, Oslo: Universitetsforlaget 2001, s. 62-91 (30 s.)

Aadnanes, Per Magne. *Livssyn*. Oslo: Universitetsforlaget 2012, s. 11-55 (44 s.)

Til sammen 713 s

Troslære, menneskesyn og verdivalg

Dogmatics and ethics

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL1040 Antall studiepoeng: Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Emnet gir en innføring i den kristne tros læremessige innhold. Det fokuserer både på den bibelske begrunnelse, viktige historiske debatter om læreinnholdet, og dets aktuelle innhold og betydning. Både den lutherske og den økumeniske konteksten blir vektlagt. Videre drøfter emnet ulike aspekter ved menneskesynet og dets betydning for vurderingen av aktuelle etiske spørsmål

Hovedtemaer:

- Sentrale elementer i den kristne tro
- Sentrale og aktuelle etiske problemstillinger
- Historiske og aktuelle debatter om hvordan troslærens og etikkens synspunkter skal vurderes og begrunnes
- Formidling av dogmatiske og etiske problemstillinger i ulike sammenhenger

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om den kristne tro, dens bibelske begrunnelse, historiske utforming og aktuelle betydning
- har bred kunnskap om det kristne menneskesyn, dets begrunnelse og dets konsekvenser for aktuelle verdivalg
- kjenner aktuell forskning om sentrale problemstillinger innen kristen tro og etikk
- kan oppdatere sin kunnskap om kristen tro og etikk

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende faglig kunnskap om kristen tro, det kristne menneskesyn og dets konsekvenser i en faglig, kirkelig og samfunnsmessig sammenheng

- Kan reflektere over egen holdning til og bruk av kunnskap om kristen tro og etikk
- Kan finne og anvende fagstoff om kristen tro og etikk til bruk på ulike nivåer og i ulike sammenhenger

Generell kompetanse:

Kandidaten

- Kan planlegge og gjennomføre arbeidsoppgaver knyttet til forståelse av kristen tro og etikk både i faglige og kirkelige sammenhenger
- Kan formidle fagstoff om kristen tro og etikk på en slik måte at der er relevant i forhold til prekenarbeid, kirkelig undervisning og sjelesorg, og kirkelig ledelse

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Selvstudium
- Innleveringer

Obligatoriske aktiviteter

- Et essay på 1500 ord (+/- 10 %) over et dogmatisk tema
- Et essay på 1500 ord (+/- 10 %) over et tema fra etikken
Ett av essayene skal være utformet som en bibeltime eller foredrag
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Annet

Emnet Innføring i Bibelen bør være gjennomført før studenten tar dette emnet.

Pensum

Hegstad, Harald. Gud, verden og håpet. Oslo: Luther forlag, 2015. (278)

Mæland, Jens Olav. *Konkordieboken*. Oslo: Lunde, 2000. s. 15-40 og s. 277-295 (43 s.)

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen. *Kristen etikk – en innføring*. Oslo: Universitetsforlaget, 2011. (257 s.)

Til sammen 658 s.

Kristen tro i akademisk kontekst

The Christian faith in a scholarly context

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL1050 Antall studiepoeng: Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Ja	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Dette emnet drøfter historiske og aktuelle perspektiver på forståelsen av teologi som fag i en akademisk kontekst. Det gir også en innføring i grunnleggende ferdigheter i akademisk skriving, og i å presentere og drøfte den kristne tro i andre sammenhenger enn den akademiske.

Hovedtemaer:

- Teologiens historie
- Sentrale temaer i aktuell vitenskapsfilosofi
- Forholdet mellom teologifagets selvforståelse av aktuell vitenskapsteoretisk debatt
- Informasjonskompetanse og kildebruk

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om aktuelle vitenskapsteoretiske problemstillinger, teologifagets historiske utvikling og teologiens selvforståelse i forhold til aktuell vitenskapsteoretisk debatt
- kjenner til aktuelle forskningstrender når det gjelder teologifagets selvforståelse
- kjenner de viktigste normer for akademisk skriving
- kan oppdatere sin kunnskap om hva teologi er

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende kunnskap om teologifagets selvforståelse på ulike teoretiske og praktiske teologiske disipliner
- kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning
- kan skrive oppgaver om teologiske problemstillinger
- kan innhente og kvalitetssikre informasjon til bruk i faglig teologisk arbeid

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan drøfte spørsmål relatert til den kristne tros holdbarhet i en faglig, kirkelig og samfunnsmessig sammenheng
- kan formidle og utveksle synspunkter på teologifagets egenart i ulike sammenhenger

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Selvstudium
- Kurs i informasjonskompetanse
- Skriveseminar

Obligatoriske aktiviteter

- Skriveseminar
- Kurs i informasjonskompetanse
- Flervalgstest om informasjonskompetanse
- Et essay over oppgitt emne på 1500 ord (+/- 10 %) med fokus på normer for akademisk skriving
- Et foredrag på 1500 ord (+/- 10 %) eller en digital fortelling på 3-5 min. utarbeidet av en gruppe på 3-4 studenter over et apologetisk emne beregnet på en målgruppe utenfor den akademiske konteksten og framlegges i plenum

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Pensum

Bøker:

Hauge, Lars Steinar og Bjørn Holgernes. *Vitenskap og språk: En innføring i vitenskapsfilosofi og logikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2005:11-135. (120 s.)

McGrath, Alister. *Historical Theology: An Introduction to the History of Christian Thought*. Oxford: Wiley-Blackwell 2012. (300 s.)

McGrath, Alister. *Christian Theology: An Introduction*. Oxford: Blackwell, 2010 eller senere utgaver, part 2. (100 s.)

Kompendium:

Alfsvåg, Knut. «Troens fundament: Om inkarnasjonen som grunnlag og grense for kristen teologi.» *Tidsskrift for teologi og kirke* 77 (2006): 82-101. (20 s.)

Dalland, Olav og Trygstad, Hilde. «Kilder og kildekritikk.» I Dalland, O. *Metode og oppgaveskriving.*, s. 149-165. Oslo: Gyldendal, 2017. (19 s.)

- Henriksen, Jan-Olav. *Tegn, tekst og tolk: Teologisk hermeneutikk i fortid og nåtid*, Oslo: Universitetsforlaget, 1994: 184-229. (45 s.)
- Henriksen, Jan-Olav. *Teologi i dag: Samvittighet og selvkritikk*. Bergen: Fagbokforlaget, 2007: 126-149. (24 s.)
- McGrath, Alister. *Science & Religion: An Introduction*. Oxford: Blackwell, 1999: 57-87. (30 s.)
- Peters, Ted. *Science, Theology and Ethics*. Aldershot: Ashgate, 2003: 15-39. (25 s.)
- Til sammen 735 s.

Kirke og kontekst

Church and context

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL1060 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Ja	Praksisstudier: Ja Praksisomfang: 70 timer Studentarbeidsomfang
Studienivå: Lavere grad		Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 130 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Emnet gir en innføring i dagens kulturelle Norge som kontekst for kirkens virksomhet ved hjelp av perspektiv fra kulturkunnskap og praktisk teologi. Emnet fokuserer på kulturforståelse ved å belyse religions- og kultur møter i det norske samfunn, kulturelt mangfold, identitet, individualisme og det moderne/postmoderne samfunn. Ulike forestillinger om likhet og mangfold, og kjønnsperspektiv i et moderne samfunn blir drøftet. Det gis en innføring i kirken som arbeidssted for ulike profesjoner, som menighetspedagoger, diakoner, kateketer, kantorer og prester, - og i samarbeid med frivillige. Praksisstudier i form av obligatorisk aktivitet i en menighet gjennom hele semesteret skal gi studenten kjennskap til ulike sider ved kirkens virksomhet, som gudstjenester, barne- og ungdomsarbeid og diakonalt arbeid.

Hovedtemaer:

- Kulturforståelse
- Kirken som arbeidssted
- Kirkelige profesjoner i møte med konteksten

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har kunnskap om det norske flerreligiøse og flerkulturelle samfunn som kontekst for kirkens virksomhet
- har kunnskap om kirkens strukturelle oppbygning som kontekst for kirkelig tjeneste
- har kunnskap om ulike profesjoner i kirken
- kjenner til hvordan ulike profesjonsutøvere forholder seg til den lokale konteksten de arbeider i

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende sentrale begrep og teoretiske perspektiv til å analysere det flerkulturelle Norge

- kan reflektere kritisk over utfordringer knyttet til formidling av kirkens tro og praksis i en norsk samtidskontekst

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan utveksle synspunkt og erfaringer med andre i forhold til kirkens virksomhet i samtidens Norge
- kan formidle skriftlig og muntlig sentralt fagstoff om teorier og begrep knyttet til kulturkunnskap og praktisk teologi om forholdet mellom kirke, kultur og kontekst

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Studentframlegg i plenum
- Selvstudium
- Praksisstudier
- Refleksjonsgrupper knyttet til praksisstudier
- Ekskursjon

Obligatoriske aktiviteter

- Praksisstudier med innlevering av logg
- Et essay på 1000 ord (+/- 10%)
- Kontekstorientert læringsuke (KOL-uke) med avsluttende presentasjon i plenum

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Hjemmeeksamen, 2500 ord (+/- 10 %)	3 dager	A-F	100/100

Annet

Praksisstudier i dette emnet er ikke veiledet men er en obligatorisk deltagende aktivitet. Denne obligatoriske aktiviteten skal forberede studenten til praktikumsstudier i 3. semester på profesjonsutdanningen og bachelor i teologi, spesialisering menighetsutvikling og spesialisering menighetspedagogikk.

Studenten skal føre logg over praksisstudier for å dokumenterer observerende og deltagende obligatorisk aktivitet i en menighet utvalgt av studiestedet.

Pensum

Bøker:

Dahl, Øyvind. *Møte mellom mennesker. Innføring i interkulturell kommuniasjon*. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2013. (281 s.)

Fretheim, Kjetil. (red). *Ansatte og frivillige. Endringer i Den norske kirke*. IKO-Forget AS, 2014. (130 s.)

Leirvik, Oddbjørn. *Religionspluralisme: Mangfold, konflikt og dialog i Norge*. Oslo: Pax Forlag, 2007. 10-75 (65 s.)
Modéus, Fredrik. *Längta efter liv: Församlingsväxt i Svenska kyrkan*. Stockholm: Verbum, 2009, s. 141-226. (85 s.)

Kompendium:

Baasland, Ernst. *Kristendom på norsk*. Oslo: Luther Forlag, 1995, s.101-113. (13 s.)

Berentsen, Jan-Martin. «Kristendom og religionene.» I Berentsen, J.-M., T. Engelsviken og K. Jørgensen. *Missiologi i dag.*, s. 220-241. Oslo: Universitetsforlaget, 2004 (2. utg.). (21 s.)

Botvar, Pål Ketil. «Endringer i nordmenns religiøse liv.» I *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*, red. Botvar, Pål Ketil og Ulla Schmidt, 11-24. Oslo: Universitetsforlaget, 2010. (13 s.)

Engelsviken, Tormod. «Misjon og kultur.» I Berentsen, J.-M., T. Engelsviken og K. Jørgensen. *Missiologi i dag.*, s. 242-261. Oslo: Universitetsforlaget, 2004 (2. utg.). (20 s.)

Eriksen, Thomas Hylland. *Hva er sosialantropologi*. Oslo: Universitetsforlaget, 2006, s. 135-150. (15 sider)

Heitmann, J.H. Samhandling i menighetsutviklende prosesser. Fellesskap av tjenester og dilemma knyttet til ulike ansvarsroller. *Prismet* (4), (2011), 243-257. (14)

Olsen, Jørn Henrik. «Religionsteologiens tre blodtyper: A, B og C.» I *Religionsteologi*, red. H. Nielsen, 27-42. Fredriksberg: Unitas, 2004. (16 s.)

Skjevesland, Olav. *Invitasjon til praktisk teologi: En faginnføring*. Oslo: Luther Forlag, 1999, s. 79-91. (12 s.)

Stålsett, Sturla. "Hvor finner teologien sted?" *Norsk tidsskrift for misjon* nr. 49 (1995) 2: 83-100. (17.s)

Nettressurser:

Austnaberg, Hans og Erling Birkedal. «Trusopplæringa sitt potensial i utvikling av menigheten.» *Prismet* 3/17 (2017), 169-188 (17 s.) <https://journals.uio.no/index.php/prismet/article/view/5556/4890>

Kirkerådet. Plan for diakoni for Den norske kirke. 2008. www.kirken.no. (25 s.)

Til sammen 744 s.

Politisk islam

Political Islam

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BASAMF2060 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Valgemne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Nettbasert Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Praksisomfang: x timer/uker
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 40 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: x timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: Ikke aktuelt Deltid: Ikke aktuelt Forkunnskapskrav:		

Innhold

Emnet fokuserer på politisk islam som moderne og globalisert fenomen, med vekt på perioden fra slutten av 1800-tallet. Emnet anlegger religionsvitenskapelige, religionssociologiske og historiske perspektiver. Politisk islam analyseres som reaksjon på vestlig dominans, men også på forhold innad i muslimske kontekster. Gjennom beskrivelser av utviklingen av ideologier som reformisme, islamisme og modernisme og ulike strategier for å nå ideologiske mål, framstilles politisk islam som et mangfoldig fenomen i en global verden. Ytterpunktene dannes av bevegelser som arbeider for å fremme demokratiske prosesser i muslimske land til bevegelser som med en islamistisk motivasjon tar i bruk terror for å fremme sin sak.

Hovedtemaer:

- Islam som moderne og globalisert fenomen
- Islam og postkolonialisme
- Islam som mangfoldig tro og praksis
- Islam som religion og politisk ideologi
- Politiske systemer i muslimske land

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om utviklingen av politisk islam fra slutten av 1800-tallet og fram til vår egen tid
- har innsikt i særtrekk ved og skillelinjer mellom ulike former for politisk islam
- har kunnskap om postkolonial teori og den historiske utviklingen mellom vestlige og muslimske land

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan tolke tekster som uttrykker politisk islamsk ideologi og strategi
- kan drøfte politisk islam i relasjon til andre former for islam og til islams omverden

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan kommunisere forskningsbasert kunnskap om politisk islam på lettfattelig og respektfull måte
- kan reflektere kritisk over forskjellige kilder som tilbyr informasjon om politisk islam og muslimske bevegelser

Arbeids- og undervisningsformer

- Nettundervisning
- Skriftlige oppgaver
- Digitale arbeidsoppgaver

Obligatoriske aktiviteter

- Selvpresentasjon på faglig forum
- Essay
- Flervalgstester
- Innlegg i emnets faglige forum på læringsplattform

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Hjemmeeksamen	3 dager	A-F	x/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Hjemmeeksamen gis over en oppgitt oppgave som skal ha et omfang på 2500 ord +/- 10 %. Karakter blir gitt på individuell basis.

Annet

Pensum

Bøker:

Mandaville, Peter. *Islam and Politics*. Routledge: London, 2014, s. 1-418 (418 s.)

Utvik, Bjørn Olav. *Islamismen. 2. utg.*, Oslo: Unipub, 2013, s. 19-75 og s. 297-366 (125 s.)

Volpi, Frédéric (ed.) *Political Islam. A Critical Reader*, Routledge: N.Y., 2011, s. 13-16, s. 109-125, s. 244-248, s. 255-270, s. 413-421 (48 s.)

Kompendium:

Donohue, John J. & John L. Esposito. *Islam in transition. Muslim perspectives*. New York: Oxford University Press, 1982, s. 9-54 (46 s.)

Ibrahim, Raymond. *The Al Qaeda reader*. New York: Broadway Books, 2007s. 116-136 (21 s.)

Kurzman, Charles (Ed.): *Liberal Islam. A sourcebook*. Oxford: Oxford University Press 1998, s. 29-36, 96-98, 145-154 (21 s.)

Qutb, Sayyid. *Milepæler*, Oslo: L.S.P. forlag, 2004, s. 80-102 (23 s.)

Shari'ati, Ali. *What is to be done? The enlightened thinkers and an Islamic renaissance* Houston TX: The Institute for Research and Islamic Studies, 1986, s. 29-70 (42 s.)

Khan, M. A. Muqtedar. *Islamic democratic discourse. Theory, debates, and philosophical perspectives*. Lanham MD: Lexington Books, 2006, s. 149-171 (23 s.)

Til sammen ca 767 s.

Islam i Europa

Islam in Europe

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BASAMF2070 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Valgemne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Nettbasert Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: Ikke fastsatt Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav:		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Emnet introduserer ulike historiske, kulturelle og religiøse perspektiver på islam i Europa og Norden. Dette inkluderer en oversikt over de hendelser og strømninger som har ført til dagens situasjon for islam i Europa. Emnet fokuserer særlig på endringer i demografi, migrasjon, enkelte lands politiske retningslinjer, organisasjonsstrukturer og fellesskapsformer. Emnet omfatter ikke bare ulike muslimske grupper i Europa, men også globale reformbevegelser og strømninger som peker i retning av liberalisering og/eller sekularisering. Radikalisering av noen muslimer har ført til islamofobi, og emnet drøfter både årsaker til og virkninger av dette. Videre har emnet et fokus på unge muslimers hybride identitet og forhandlinger med storsamfunnet for å etablere seg i det europeiske fellesskapet. Analyse av sosiale medier og film der unges liv blir tematisert, vil bli diskutert med særlig tanke på muslimers situasjon i Norge.

Hovedtemaer:

- Fremvekst av islam i Europa i lys av historisk og nyere tids migrasjon
- Levd islam i Europa med fokus på tilhørighet og fellesskap, og materialitet og ritualer
- Liberalisering og reformbevegelser
- Radikalisering og jihadisme
- Unge muslimers identitetsarbeid
- Kjønnroller i endring
- Islam i media

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har kunnskap om Islams historiske forløp i Europa
- har god kunnskap om nyere muslimsk migrasjon til Europa
- har bred kunnskap om muslimske fellesskap og nettverk i Europa

- har god kunnskap om islamske strømninger, endringer og motbevegelser
- kjenner til europeiske, transnasjonale og globale tendenser innen religions- og islamforskning

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan forstå og drøfte sammenhenger mellom islamsk *umma* (globalt fellesskap) og lokalsamfunn
- kan drøfte unge muslimers identitetsarbeid i lys av tradisjonelle/normative/liberale strømninger
- kan relatere kunnskap om migrasjon til å drøfte religiøs endring innen islam
- kan analysere hvordan islam presenteres i media og tematisere muslimers ofte utsatte rolle i media

Generell kompetanse:

Kandidaten

- skal kunne drøfte de meningsbærende historiske, religiøse, sosiale og politiske forhold som har ført til dagens situasjon for muslimer i Europa
- skal kunne kritisk vurdere og delta i mediadebatter om islam i Europa

Arbeids- og undervisningsformer

- Nettundervisning og digitale arbeidsformer
- Arbeid med case
- Analyse av ulike former for media

Tilbud om samlinger og kollokviegrupper i Stavanger kan bli aktuelt.

Obligatoriske aktiviteter

- Selvpresentasjon på nett
- Deltagelse på faglig forum
- Skriftlige oppgaver

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Hjemmeeksamen	3 dager	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Hjemmeeksamen gis over en oppgitt oppgave som skal ha et omfang på 2500 ord +/- 10 %. Karakter blir gitt på individuell basis.

Annet

Pensum

- Akbulut, A. (2014). Conflict in the Global Age: The Case of Danish Cartoon Crisis. *European Scientific Journal*, vol.10, No.14, 13–23 (10 s.)
- Bangstad, S. og Linge, M. (2013). IslamNet – puritansk salafisme i Norge. *Kirke og Kultur* 4, 254–272. (18 s.)
- Cesari, J. (2004) Islam in the West: Modernity and Globalization revisited. I Schaebler, B. og Stenberg, L. *Globalization and the Muslim World*. New York: Syracuse University Press, 80–93 (13 s.)
- Cesari, J. (2015). The *Oxford Handbook of European Islam*. Oxford University Press, 1–157, 211–349, 391–474, 619–806 (465 s.)
- Døving, C.A. (2012). “Pressens mørkemenn/troens tjenere” – posisjon og selvforståelse blant sunni-muslimske imamer. I *Religjose ledere: makt og avmakt i norske trossamfunn*, red. Døving, C.A. og Thorbjørnsrud, B.S. Oslo: Universitetsforlaget, 26–46. (20 s.)
- Eggen, N. (2016). Umma – et mangfoldig, og omstridt, begrep. I *Islamsk humanisme*. Oslo: Moment & Minotenk, 102–123. (21 s.)
- Fadil, N. (2015). Recalling the “Islam of the parents” liberal and secular Muslims redefining the contours of religious authenticity’, I *Identities*, 1–18. (18 s.)
www.academia.edu/16310515/Recalling_the_Islam_of_the_Parents_Liberal_and_Secular_Muslims_redefining_the_contours_of_religious_authenticity_2015
- Farstad, M.H. (2017) Sami Yusuf og den islamske pop-musikken: fra folkelig Muhammad-fromhet til universell spiritualitet. *DIN – Tidsskrift for religion og kultur*, 62–91. (29 s.)
<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2476564/1390-1615-1-SM.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Flaskerud, I. (2018). Mediating Pilgrimage. Pilgrimage Remembered and Desired in a Norwegian Home Community. *Muslim Pilgrimage in Europe*- Ed. by Flaskerud, I. & Natvig, R.J. London & New York: Routledge, 43–57. (13 s.)
- Jeldtoft, N. (2011) Lived Islam: Religious Identity with ‘Non-organized’ Muslim Minorities, *Ethnic and Racial Studies*, Vol. 34, No. 7, 1134–1151. (17 s.)
- Khan, M.G. (2012) Turning to My Religion. I Ahmad, F. og Seddon, M.S. (red.) *Muslim Youth: Challenges, Opportunities, and Expectations*. London & New York: Continuum, 99–118. (19 s.)
- Minganti, P.K. (2008). Becoming a ‘Practising’ Muslim. Reflections on Gender, Racism and Religious Identity Among Women in a Swedish Muslim Youth Organisation. *Elore* 1, 1–16. (16 s.)
www.academia.edu/245142/2008_Becoming_a_Practising_Muslim_Reflections_on_Gender_Racism_and_Religious_Identity_Among_Women_in_a_Swedish_Muslim_Youth_Organisation_Elore_1_2008
- Peter, F. (2006) Individualization and Religious Authority in Western European Islam. *Islam and Christian-Muslim Relations*, Vol. 17, No. 1, 105–118. (13 s.)
- Ramadan, T. (2009) *Europeisk islam*. Oslo: Cappelen Damm, 176–214 (38 s.)
- Roy, O. (2004). The triumph of the Religious Self. I *Globalized Islam. The Search for a New Ummah*. London: Hurst, 148–197. (45 s.)
- Stenersen, A. (2016). Jihadistenes Program i Europa. *Internasjonal politikk*, Vol 74, No. 4, 1–9 (8 s.)
- Ådna, G.M. (2018). En rose for Profeten – religion og transnasjonale artefakter i Stavanger. *CHAOS. Religionsvitenskapelig Tidsskrift*, Nr. 67, ??–??. (ca 15 s.)
- Aarvik, S. (2018). Sanas islam. I *Dramaserien Skam: analytiske perspektiver og didaktiske muligheter*. Oslo: Fagbokforlaget, 111–132 (21 s.)

Til sammen ca. 799 sider

Den muslimske familie

The Muslim Family

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BASAMF2090 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Valgemne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Nettbasert Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Praksisomfang: x timer/uker
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 40 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: x timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: Ikke fastsatt Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav:		

Innhold

I dette emnet drøftes syn på kjønn og kjønnsroller i den islamske tradisjonen. Historiske og juridiske prosesser innen islamsk lovgivning vil være sentralt. Emnet belyser også hvordan ulike islamske kvinneroller kan bli forhandlet fram i forhold til utfordringer fra samfunn, media, religion og kultur. Et spesielt fokus vil bli lagt på muslimske barn og ungdom og den muslimske familie i møte med vestlig og norsk oppvekstkultur.

Hovedtemaer:

- Kjønn og kjønnsroller innen islam
- Islamsk lovgivning som berører familiestrukturer
- Endringer i kvinneroller i mangfoldige muslimske samfunn
- Barn og unge muslimer i vestlige kontekster

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har god kunnskap om Koranens og tradisjonens framstilling av barn, kvinner og menn
- har innsikt i hovedtendenser i utviklingen av islamsk lovs syn på kvinner, familie og kjønn
- har god kunnskap om kulturelle og religiøse perspektiver knyttet til migrasjons- og minoritetsutfordringer

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan reflektere over religionens rolle i barns oppvekstmiljø i en norsk kontekst
- kan formidle kunnskap om muslimske kles- og æreskoder ut i fra et innenfra- og utenfra-perspektiv
- kan diskutere forholdet mellom religion og kultur med hensyn til varierte kjønnsrollemønstre i islam

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i relevante fag- og yrkesetiske problemstillinger knyttet til arbeid blant barn og unge med minoritetsbakgrunn
- kan formidle kunnskap til offentligheten om utfordringer knyttet til religiøse praksiser blant minoritetsgrupper i Norge, med særlig henblikk på muslimske praksiser og tradisjoner

Arbeids- og undervisningsformer

- Nettundervisning
- Skriftlige oppgaver
- Digitale arbeidsoppgaver

Obligatoriske aktiviteter

- Selvpresentasjon på faglig forum
- Essay
- Flervalgstester
- Innlegg i emnets faglige forum på læringsplattform

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Hjemmeksamen	3 dager	A-F	x/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Hjemmeksamen gis over en oppgitt oppgave som skal ha et omfang på 2500 ord +/- 10 %. Karakter blir gitt på individuell basis.

Annet

Pensum

Bøker

Khan-Østrem, Nazneen og Mahmuna Khan (red.). 2011. *Utlært. Muslimske RÅtekster*. Oslo: Aschehoug, [kildetekster]. 225 sider.

Roald, Anne Sofie. 2005. *Er muslimske kvinner undertrykt?* Oslo: Pax, ss. 13–238. 225 sider.

Ahmed, Leila. 1992. *Women and Gender in Islam. Historical Roots of a Modern Debate.* New Heaven/London: Yale University Press. 248 sider.

ELLER:

Ahmed, Leila. (1992) 2008. *Kvinder og køn i islam: Historiske rødder til en moderne debat.* København: Forlaget Vandkunsten. 433 sider (svært små sider som svarer til den engelske utgaven på 248 sider).

<http://www.forlagetvandkunsten.dk/95772/cart/>

Kompendium

Dahl, Tove Stang. 1992. *Den muslimske familie. En undersøkelse om kvinners rett i islam.* Oslo: Universitetsforlaget, ss. 49–62. 14 sider.

Hagen, Gerd og Naushad Ali Qureshi. 1996. *Etnisitet i sosialt arbeid.* Kap. 7: "Ulike perspektiver på oppdragelse". Oslo: Tano Aschehoug, ss. 140–175. 36 sider.

Jacobsen, Christine M. 2002. *Tilhørighetens mange former: Unge muslimer i Norge.* Oslo: Unipax, ss. 49–85. 17 sider.

Samuel, Geoffrey. 2011. "Islamic piety and masculinity", *Contemporary Islam* 5:309–322. 14 sider.

Vogt, Kari. 2005. "Å være en kledning for hverandre. Ekteskap og rettspraksis i islamsk tradisjon", i Berit S. Torbjørnsrud (red.). *Evig din? Ekteskaps- og samlivstradisjoner i det flerreligiøse Norge.* Oslo: Abstrakt forlag, ss. 152–173. 22 sider.

Til sammen ca. 801 sider

Nytestamentlig gresk 1

New Testament Greek 1

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL2010 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Dette er et innføringsemne i nytestamentlig gresk for nybegynnere og består av grammatikkundervisning, innlæring av gloser og lesning av bibeltekst. Emnet starter med en innføring i det greske alfabetet og andre fenomener knyttet til nytestamentlig gresk som skriftlig språk, sammen med forklaring av fonologi. Fokus deretter er på ulike ordklasser og bøyninger av disse, samt enkel syntaks. Enkle bibeltekster leses for å øke forståelsen for de lærte fenomenene. Emnet krever stor grad av egeninnsats. Studentdrevne kollokviegrupper anbefales.

Hovedtemaer:

- Fonologi
- Morfologi
- Syntaks
- Vokabular

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har god kunnskap om fonologi
- kan enkel syntaks
- behersker utvalgte morfologiske former med vekt på substantiv samt utvalgte former av verbet
- har grunnleggende ordforråd

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan til en viss grad bruke vitenskapelige tekstutgaver, leksika og Accordance eller tilsvarende for arbeid med Det nye testamente på grunnspråket
- kan gjennomføre emnet Nytestamentlig gresk 2

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har generell forståelse av grammatikk og grammatikalske kategorier
- kjenner til strategiske arbeidsmåter for å tilegne seg antikke språk
- er i stand til å gjenkjenne språklige mønstre i møte med fremmedspråk
- får forståelse for oversettelsesproblematikk
- vet hvordan teksttolkning henger sammen med kunnskap om grunnspråket

Arbeids- og undervisningsformer

- Grammatikkundervisning
- Øvelsesoppgaver
- Tekstgjennomgang
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Fem korte, skriftlige innleveringer. Minst fire av disse må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	2 timer	Bestått/ikke bestått	100/100

Annet

Det forventes at studentene deltar aktivt i undervisningen, samt disponerer dataprogrammet Accordance eller tilsvarende.

Pensum

Tekstutgaver og oppslagsverk

Novum Testamentum Graece. Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle. Edited by Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger, 28th Revised Edition. Edited by the Institute for New Testament Textual Research Münster/Westphalia under the direction of Holger Strutwolf. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012. (= Nestle-Aland²⁸). Følgende tekster: Matt 1,18-2,12; 3,11-17; 4,24-5,48; 6,5-15; Mark 1,14-20; 4,1-5,20; Luk 2,1-14; 8,1-3; 10,38-42; Joh 1,1-51; 3,1-36; 5,19-47; 6,22-71; 10,1-21; 12,20-50.

A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, 3rd edition, revised and edited by Frederick William Danker, based on *Walter Bauer's Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, 6th edition, ed. Kurt Aland and Barbara Aland, with Viktor Reichmann and on previous English editions by W.F. Arndt, F.W. Gingrich, and F.D. Danker. Chicago, London: The University of

Chicago Press: 2000 (forkortet: BDAG).

Disse finnes både i digitale (f.eks. i Accordance) og i trykkete utgaver. NT-utgaven må inneholde tekstkritisk apparat. BDAG kan eventuelt erstattes med:

Ulrichsen, Jarl Henning. *Gresk-norsk ordbok til Det nye testamente*. Bind 1: A–I; Bind 2: K–Ω. Trondheim: Tapir Akademisk, 2009.

Lærebok:

Mounce, William D. *Basics of Biblical Greek: Grammar*. 4 utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019: Kapitlene 1-11; 15-18; 21-23 (202 s.).

Studenter som ønsker det, kan erstatte denne boken med tilsvarende paragrafer i:

Leivestad, Ragnar. *Nytestamentlig gresk grammatikk*. Nyutgave ved Bjørn Helge Sandvei [= 3. utgave], 3. opplag, Oslo: Universitetsforlaget, 2003. Faglærer oppgir hvilke paragrafer som er aktuelle.

I tillegg skal alle studenter ha:

Mounce, William D. *Basics of Biblical Greek: Workbook*. 4 utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019.

Examen Philosophicum

Examen Philosophicum

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: EXPHIL2000 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
		Studentarbeidsomfang
		Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 240 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Studienivå: Lavere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Emnet gir en innføring i europeisk filosofi-, etikk- og vitenskapshistorie fra den greske oldtid og fram til i dag. Det skal oppøve studentenes evne til kritisk tenkning og til å ta stilling til ulike filosofiske og etiske problemstillinger. En målsetting er å lære studentene å se sammenhengen mellom filosofiske og etiske debatter og aktuelle faglige og allmennkulturelle problemstillinger. Hovedvekten ligger på den europeiske filosofihistorien, og studiet konsentrerer seg om de store greske oldtidstenkerne, den vest-europeiske middelalderen, frambruddet av den nyere tid når det gjelder politisk, vitenskapelig og filosofisk tenkning, samtidig som studentene også skal få et visst møte med mangfoldet i tenkningens utvikling de siste to hundre år.

Hovedtemaer:

- Filosofiens og etikkens historie
- Vitenskapshistorie med hovedvekt på framveksten av den moderne, vitenskapelige verdensbildet
- En kritisk vurdering av de historisk viktige argumentasjonsmåtene i filosofi og etikk med vekt på deres holdbarhet og konsistens

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om europeisk filosofi-, etikk- og vitenskapshistorie
- kjenner til viktige filosofiske og etiske problemstillinger og ulike vurderinger av disse
- har kunnskap om sentrale, normative etiske teorier
- er kjent med kriterier for vurdering av argumentasjon
- kan oppdatere sin kunnskap om filosofiske og etiske emner

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende kunnskap om filosofiske og etiske teorier på faglige og generelle problemstillinger

- kan reflektere over egen faglig og yrkesmessig praksis i lys av filosofiske og etiske debatter
- kan finne og bruke informasjon om filosofiske og etiske problemstillinger i ulike sammenhenger

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i sammenhengen mellom filosofiske og etiske problemstillinger og aktuelle debatter i samfunnet
- kan formidle filosofisk og etisk fagstoff både skriftlig og muntlig
- kan utveksle synspunkter på filosofiske og etiske problemstillinger med andre

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Innleveringer
- Gruppearbeid
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- To essays på 500 ord (+/- 10 %), som fokuserer på kandidatens evne til å ta stilling til filosofiske og etiske problemstillinger
- Et gruppearbeid hvor gruppen forbereder og gjennomfører en panelsamtale over et oppgitt emne fra pensum. Obligatorisk tilstedeværelse også ved de andre gruppens panelsamtaler.

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Pensum

Bøker:

Johansen, Kjell Eyvind og Arne Johan Vetlesen. *Innføring i etikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 2009. (230 s.)

Tollefsen, Torstein, Henrik Syse og Rune Fritz Nicolaisen. *Tenkere og ideer: Filosofiens historie fra antikken til vår egen tid*, Oslo: Gyldendal, 2003. Stjernemerket stoff er ikke pensum. (370 s.)

Warburton, Nigel. *Philosophy. The Essential Study Guide*. Rutledge, 2004. 100 s.

Kompendium:

Hauge, Lars Steinar og Bjørn Holgemes. *Vitenskap og språk: En innføring i vitenskapsfilosofi og logikk*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2005, s. 177-190.

Til sammen 715 s.

Kirkens historie – Reformasjonen og det moderne Norge

Church history – the reformation and the modern Norway

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL3040 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		

Innhold

Dette emnet sikter på å gi en mer inngående innsikt i og forståelse av to sentrale epoker i faget kirkehistorie. Den lutherske reformasjon i Tyskland i første halvpart av 1500-tallet var en skjelsettende begivenhet i europeisk historie med et spekter av teologiske, kulturhistoriske og politiske konsekvenser. Nyere norsk kirkehistorie er viktig fordi man her finner den nære bakgrunn for å forstå norsk kirkevirkelighet i dag.

Hovedtemaer:

- Den lutherske reformasjon
- Nyere norsk kirkehistorie

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om den historiske rammen rundt samt hendelsesforløpet i den lutherske reformasjon i Tyskland, de sentrale punktene i luthersk teologi og om spredningen til Danmark/Norge
- har bred kunnskap om hovedlinjener og begivenheter i nyere norsk kirkehistorie fra ca år 1800 – 1950.
- har kunnskap om kirkehistoriefagets historie, og endringer i metode og fokus gjennom de tre siste århundrer

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende den tilegnede kunnskapen for videre studier, og på egen arbeidssituasjon i kirke eller skole
- kan oppdatere kunnskapen innen sentrale kirkehistoriske emner
- kan reflektere kritisk over egen bruk av faget
- kan anvende historisk tolkningsmetode på primær- og sekundærkilder

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan legge tilegnet kunnskap til grunn for å studere andre deler av kirkehistorien på kritisk-akademisk nivå
- kan formidle aktuelle problemstillinger med utgangspunkt i historiefaget
- kan håndtere historiske kilder ut fra fagetiske normer

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Gruppe- og plenumsdrøftelser av aktuelle tekster
- Studentfremlegg i plenum av gitte oppgaver
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Studenten presenterer et muntlig fremlegg (ca. 15 min) i plenum av et kirkehistorisk primærkildedokument
- Studenten holder et foredrag i plenum over et gitt kirkehistorieemne for en tenkt målgruppe

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent for at studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Pensum

Bøker:

Lohse, Bernard. *Martin Luther's Theology: Its Historical and Systematic Development*, Minneapolis: Fortress Press, 2011, (345 s.)

Gritch, Eric W. *A History of Lutheranism*, Minneapolis: Fortress Press, 2010, 2nd ed., (258 s.)

Oftestad, Bernt T. og Tarald Rasmussen, Jan Schumacher. (1991), *Norsk kirkehistorie*, Oslo: Universitetsforlaget, 1991: 171 – 298. (127 s.)

Jørgensen, Torstein. «De første 100 år» i *I tro og tjeneste: Det Norske Misjonsselskap 1842-1992*, Torstein Jørgensen (red.), Stavanger: Misjonshøgskolen, 1992, B. I: 11 – 134. (123 s.)

Tekster:

Kompendium med utdrag fra følgende Luter-skrifter: Til den kristne adel, Om den kristne frihet, Den verdslige øvrighet, Kirken babylonske fangenskap og Om Kristi nattverd (ca.130 s.)

Til sammen 853 s.

Nytestamentlig gresk 2

New Testament Greek 2

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL2020 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Bestått BATEOL2010 Nytestamentlig gresk 1	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Emnet bygger videre på BATEOL2010 Nytestamentlig gresk 1 og vektlegger særlig ytterligere morfologi, syntaks og vokabular, samt lesing av tekst. Det kreves stor grad av selvstudium. Studentdrevne kollokviegrupper anbefales. Emnet er tett koordinert med emnet Det nye testamente.

Hovedtemaer:

- Grammatikk (fonologi, morfologi, syntaks)
- Vokabular
- Lesetrening

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har grunnleggende kunnskap om syntaks
- behersker utvalgte morfologiske former med vekt på pronomen samt verbbygninger utover det som dekkes i Nytestamentlig gresk 1
- har omfattende ordforråd

Ferdigheter:

Kandidaten

- er i stand til å lese, analysere og oversette greske tekster både i NT og i andre skrifter, som Septuaginta og apostoliske fedre
- kan arbeide selvstendig med vitenskapelige tekstutgaver og språklige hjelpemidler (grammatikker, ordbøker, digitale verktøy som Accordance)
- kan gjennomføre videregående gresk- og bibelvitenskapelige studier

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan gjøre aktivt bruk av grunnteksten i prekenforberedelser
- har generell forståelse av grammatikk og grammatikalske kategorier
- kjenner til strategiske arbeidsmåter for å tilegne seg antikke språk
- er i stand til å gjenkjenne språklige mønstre i møte med fremmedspråk
- får forståelse for oversettelsesproblematikk
- vet hvordan teksttolkning henger sammen med kunnskap om grunnspråket

Arbeids- og undervisningsformer

- Grammatikkundervisning
- Øvelsesoppgaver
- Tekstgjennomgang
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Fem korte, skriftlige innleveringer. Minst fire av disse må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig eksamen	40 minutter	A-F	100/100

Annet

Det forventes at studentene deltar aktivt i undervisningen, samt disponerer dataprogrammet Accordance eller tilsvarende.

Pensum

Tekstutgaver og oppslagsverk

Novum Testamentum Graece. Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle. Edited by Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger, 28th Revised Edition. Edited by the Institute for New Testament Textual Research Münster/Westphalia under the direction of Holger Strutwolf. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012. (= Nestle-Aland²⁸). Følgende tekster: Matt 9,1-13,35-38; 10,1-15; 16,13-28; 17,1-9; 19,3-22; 21,1-9; 22,15-40; 25,31-46; 26,26-29.36-46; 27,32-54; 28,1-10.16-20; Mark 16,1-8; Luk 6,1-5; 15,11-32; 22,14-46; 23,26-48; 24,1-12; Joh 13,31-14,31; 17,1-26; 20,1-31; Apg 2,22-47; 3,11-26; 6,1-15; 8,26-40; 9,1-22; 11,19-26; 15,1-22; 1 Kor 7,17-24; Gal 3,26-29; Ef 5,21-6,9; Filem 1-25.

A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature, 3rd edition, revised and edited by Frederick William Danker, based on *Walter Bauer's Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, 6th edition, ed. Kurt Aland and Barbara Aland, with Viktor Reichmann and on previous English editions by W.F. Arndt, F.W. Gingrich, and F.D. Danker. Chicago, London: The University of Chicago Press: 2000 (forkortet: BDAG).

Disse finnes både i digitale (f.eks. i Accordance) og i trykkete utgaver. NT-utgaven må inneholde tekstkritisk apparat. BDAG kan eventuelt erstattes med:

Ulrichsen, Jarl Henning. *Gresk-norsk ordbok til Det nye testamente*. Bind 1: A – I; Bind 2: K – Ω. Trondheim: Tapir Akademisk, 2009.

Lærebok:

Mounce, William D. *Basics of Biblical Greek: Grammar*. 4 utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019: Kapitlene 12-14; 19-20; 24-36 (204 s.).

Studenter som ønsker det, kan erstatte denne boken med tilsvarende paragrafer i:

Leivestad, Ragnar. *Nytestamentlig gresk grammatikk*. Nyutgave ved Bjørn Helge Sandvei [= 3. utgave], 3. opplag, Oslo: Universitetsforlaget, 2003. Faglærer oppgir hvilke paragrafer som er aktuelle.

I tillegg skal alle studenter ha:

Mounce, William D. *Basics of Biblical Greek: Workbook*. 4 utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019.

Det nye testamente

New Testament

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL2030 Antall studiepoeng: 15 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 54 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 6 timer Omfang studentstyrt arbeid: 343 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 405 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt		
Forkunnskapskrav: Bestått emnene BATEOL2010 Innføring i Bibelen og BATEOL2010 Nytestamentlig gresk 1 for å delta, og emnet BATEOL2020 Nytestamentlig gresk 2 for å ta eksamen, eller tilsvarende.		

Innhold

I Det nye testamente (NT) inngår de skriftene som er de viktigste historiske kildene om Jesus og urkristendommen. Sammen med Det gamle testamente (GT) utgjør NT den kristne Bibel, som danner det teologisk normative grunnlaget for kirkens tro. Av begge disse grunner inntar studiet av NT en sentral plass i det teologiske profesjonsstudium. I dette emnet Det nye testamente legges hovedvekten på nytestamentlig tidshistorie, urkristendommens historie i det 1. århundre, evangeliene og Apostlenes gjerninger. Studiet av NT videreføres i emnet PROFTEOL5010 Christian Faith – New Testament, historical and current perspectives i 4. studieår, med hovedvekt på Paulus-brevene og nytestamentlig teologi.

Hovedtemaer:

- Nytestamentlig tidshistorie
- Innledningsspørsmål til evangeliene
- Det synoptiske spørsmål
- Detaljeksegese av utvalgte tekster i Matteusevangeliet og noen synoptiske paralleller
- Den historiske Jesus
- Detaljeksegese av utvalgte tekster i Johannesevangeliet
- Urkristendommens historie, reflektert i utvalgte tekster i Apostlenes gjerninger
- Casestudium av håndteringen av tradisjonelle etniske, sosiale og kjønnsmessige skiller og spenninger i urkristendommen

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om nytestamentlig tidshistorie, den historiske Jesus og urkristendommens historie og misjon.
- har bred kunnskap om de nytestamentlige evangeliene og Apostlenes gjerninger, med særlig vekt på fortolkningen av utvalgte tekster studert i den greske grunnteksten.

- kjenner til NT-fagets forskningshistorie og aktuell forskningsmessig metode- og teorigesamtale.

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende eksegetisk metode i fortolkning av andre nytestamentlige tekster i den greske grunnteksten enn dem som inngår i emnets tekstutvalg.
- kan anvende NTs tekster i forkynnelse og undervisning på en faglig basert måte inn mot kirke, academia og samfunn.
- kan benytte relevante bibelvitenskapelige verktøy og informasjonskilder metodisk og konsistent.
- kan reflektere faglig over egen omgang med NTs tekster.

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i relevante fag-, yrkes- og forskningsetiske problemstillinger som NT-faget berører.
- kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter over tid der NT-faget med sitt innhold inngår og/eller er relevant og aktuelt.
- kan formidle sentralt fagstoff og problemstillinger fra NT, f.eks. i faglig debatt.

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Eksegetisk metodeseminar

Obligatoriske aktiviteter

- Deltagelse i eksegetisk metodeseminar
- En detaljeksegetisk oppgave på 3500-4000 ord over en tildelt tekst fra det detaljeksegetiske pensum, med et homiletisk utblikk
- Notat på 2000 ord (+/- 10 %) med vurdering av i hvilken grad og på hvilken måte to prekener, holdt i en gudstjeneste som studenten har vært til stede i, anvender og aktualiserer viktige eksegetiske innholdsmomenter i de tilgrunnliggende NT-tekstene. Notatet legges frem og diskuteres i seminar.

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	6 timer	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Tillatte hjelpemidler under eksamen

Vitenskapelige tekstutgaver, moderne bibeloversettelser, konkordanser, språklige leksika. I alle tekstutgaver er det tillatt å streke under lesemåter i apparatet, samt ved hjelp av en strek under henvisningsbokstaven (-tegnet) oppe i teksten å signalisere en slik understrekning. Det er også tillatt å føye til lesemåter eller konjekturen som ikke finnes i apparatet, inkludert angivelse av grunnlag eller motivering for disse. I slike tilfeller brukes kun de vanlige tegn, bokstaver eller termini som forekommer i apparat og tekst i de godkjente tekstutgaver. I Synopsen kan særstoff/fellesstoff være avmerket, f.eks. ved bruk av forskjellige farger, men uten bruk av ord, bokstaver eller tall. Utover dette er i tekstutgavene ingen

tilføyelser, merker eller understrekninger tillatt, i leksikon og konkordans overhodet ingen. Dog tillates i leksika markeringer av tall og/eller bokstaver i begynnelsen av underavsnitt i artiklene. Likeså tillates alfabetregister i leksika og konkordanser.

Vitenskapelige tekstutgaver

- Novum Testamentum Graece*. Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle. Edited by Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger, 28th Revised Edition. Edited by the Institute for New Testament Textual Research Münster/Westphalia under the direction of Holger Strutwolf. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012 (= Nestle-Aland²⁸) (Også 26. utgave, 1979 ff [= Nestle-Aland²⁶], og 27. utgave, 1993 ff [= Nestle-Aland²⁷], kan benyttes.)
- The Greek New Testament*, ed. by Barbara Aland, Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini and Bruce M. Metzger, 5. revised edition. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft; United Bible Societies, 2014. Også 3. utgave, 1975 (corrected 1983), og 4. utgave, 1993, kan benyttes.
- Synopsis Quattuor Evangeliorum*, ed. Kurt Aland, 15. revidierte Auflage. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1996 ff. Også tidligere opplag kan benyttes.
- Huck, Albert & Hans Lietzmann, *Synopse der drei ersten Evangelien*, 12. Auflage. Tübingen: J.C.B.Mohr (Paul Siebeck), 1975.
- Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes*. Editio Alfred Rahlfs. Editio altera quam recognovit et emendavit Robert Hanhart. Duo volumina in uno. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2006. Også den eldre utgaven, *Septuaginta*, editio Alfred Rahlfs, 2 vol. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1935 (Editio minor: Duo volumina in uno, 1979), kan benyttes.

Konkordanser

- Schmoller, Alfred, *Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament / Pocket Concordance to the Greek New Testament*, revised by Beate Köster, Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1989. Også eldre utgaver av Schmollers konkordans kan benyttes (1938 ff) selv om de ikke er basert på den greske teksten i Nestle-Aland²⁶ og Greek New Testament, 3rd edition.
- Computer-Konkordanz zum *Novum Testamentum Graece* von Nestle-Aland, 26. Auflage und zum *Greek New Testament*, 3rd edition, hrsg. vom Institut für Neutestamentliche Textforschung und vom Rechenzentrum der Universität Münster. Berlin; New York: de Gruyter, 1980. Fra 3. opplag, 1987, under tittelen: *Concordance to the Novum Testamentum Graece ... / Konkordanz zum Novum Testamentum Graece ...*
- Morrish, George, *A Concordance of the Septuagint*. London: Samuel Bagster & Sons Ltd, 1970.

Språklige leksika

- A Greek-English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature*, 3rd edition, revised and edited by Frederick William Danker, based on *Walter Bauer's Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, 6th edition, ed. Kurt Aland and Barbara Aland, with Viktor Reichmann and on previous English editions by W.F. Arndt, F.W. Gingrich, and F.D. Danker. Chicago; London: The University of Chicago Press: 2000 (BDAG).
- Bauer, W., W.F. Arndt, F.W. Gingrich & F.W. Danker, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature*, 2nd edition. Chicago; London: The University of Chicago Press, 1979 (BAGD).
- Bauer, Walter: *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*, 6., völlig neu bearbeitete Auflage, hrsg. von Kurt Aland und Barbara Aland. Berlin; New York: de Gruyter, 1988. Også tidligere opplag kan benyttes.
- Ulrichsen, Jarl Henning, *Gresk-norsk ordbok til Det nye testamente*. Bind 1: A – I; Bind 2: K – Ω. Trondheim: Tapir Akademisk, 2009.

Newman, Barclay M., *A Concise Greek-English Dictionary of the New Testament*. Revised Edition. London: United Bible Societies, 2010. Også tidligere opplag kan benyttes.

Greek-English Lexicon of the Septuagint. Revised edition. Compiled by Johan Lust, Erik Eynikel & Katrin Hauspie. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2003.

Rehkopf, Friedrich, *Septuaginta-Vokabular*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1989.

Moderne bibeloversettelser til norsk, andre skandinaviske språk, engelsk, tysk, fransk, spansk osv. Det er ikke tillatt å benytte utgaver med utførlige forklarende noter til teksten eller der det inngår tillegg med faktaopplysninger i form av ordforklaringer, tidstabeller e.l. (Dette gjelder f.eks. den såkalte *Studiebibelen* og de fem bindene *Det nye testamente revidert*. Oslo: Det Norske Bibelselskap, 2003–2005 og utgaven *Bibelen Ressurs*, fra Norsk Bibel A/S).

Ifølge studieplanen forventes eksamen i «Det nye testamente» å bli avlagt på et tidspunkt studenten ennå ikke har lært bibelhebraisk. Dersom studenten har bibelhebraiske kunnskaper og ønsker å benytte hebraisk tekstutgave av Det gamle testamente og andre hebraiskbaserte hjelpemidler, er de nedenfor opplistede tillatte. I dette tilfelle skal det opplyses i eksamensbesvarelsen hvilke av de følgende tekstutgavene og hjelpemidlene som er blitt anvendt.

Biblia Hebraica, ed. Rudolf Kittel. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1937 (*BHK*)

Biblia Hebraica Stuttgartensia, ed. K. Elliger & W. Rudolph. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1977 (og senere utgaver) (*BHS*)

Lisowsky, Gerhard, *Konkordanz zum Hebräischen Alten Testament*. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1958 (eller senere).

Mandelkern, Solomon, *Veteris Testamenti concordantiae Hebraicae atque Chaldaice*. Lipsiae 1896 (optrykk av nye opplag: Tel Aviv: Schocken Publishing House).

Brown, F., S.R. Driver & C.A. Briggs, *The new Brown–Driver–Briggs Gesenius Hebrew and English Lexicon with an Appendix Containing the Biblical Aramaic*. Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, 1979.

Index to Brown, Driver & Briggs Hebrew lexicon, compiled by Bruce Einspahr. Chicago: Moody Press, 1976.

Gesenius, Wilhelm, *Hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*, 18. Auflage. Berlin/Heidelberg: Springer Verlag, 2013.

Gesenius, Wilhelm, *Hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*, 17. Auflage. Berlin: Springer Verlag, 1962.

The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament, ed. Ludwig Köhler & Walter Baumgartner, subsequently revised by Walter Baumgartner & Johann Jakob Stamm. Leiden: Brill, 1994–2000. Også eldre utgaver, både i tysk og engelsk versjon, kan benyttes.

Pensum

Detaljesegetisk pensum, studert på grunnlag av en vitenskapelig kritisk utgave av det greske nye testamente, fortrinnsvis

Novum Testamentum Graece: Based on the work of Eberhard and Erwin Nestle. Edited by Barbara and Kurt Aland, Johannes Karavidopoulos, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger. 28th Revised Edition. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012 (diverse senere opptrykk).

Fra Matteusevangeliet (med hensyntagen til synoptiske paralleller):

1,18–2,12; 3,11–17; 4,12–5,26; 5,38–48; 6,5–15; 8,18–9,13; 9,35–10,15; 12,1–8.46–50; 13,1–43; 15,21–28; 16,13–17,9; 19,3–22; 21,1–17; 22,15–40; 25,31–46; 26,26–29.36–46; 27,32–54; 28,1–10.16–20.

Fra Johannesevangeliet:

1,1–51; 3,1–36; 5,19–47; 6,22–71; 10,1–21; 12,20–50; 13,31–14,31; 17,1–26; 20,1–31.

Fra Apostlenes gjerninger:

2,22–47; 3,11–26; 6,1–15; 8,26–40; 9,1–22; 11,19–26; 15,1–22.

Fra Paulus' brev:

1 Kor 7,17–24; Gal 3,26–29; Ef 5,21–6,9; Filem 1–25.

Til det detaljsegetiske arbeid benyttes etter avtale med faglærer vitenskapelige kommentarer, basert på den greske grunnteksten.

Buch-Hansen, Gitte, Marianne Bjelland Kartzow og Anna Rebecca Solevåg, (red.). *Metodemangfold og Det nye testamentet. I fotsporene til den etiopiske evnucken*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk, 2013.

Kapittel 2: Hanna Stenström. «Kan den etiopiska eunucken befria kvinner? Feministiske perspektiv på Apg 8:26–40,» 44–67.

Kapittel 3: Hans Leander. «En annan universalism. Den etiopiske eunucken från ett postkolonialt perspektiv,» 68–88.

Kapittel 5: Marianne Bjelland Kartzow. «Mangfold og kompleksitet. Perspektiver fra erindringsteori og interseksjonalitet,» 104–124.

Kapittel 6: Anna Rebecca Solevåg. «Et skeivt blick på den merkede kroppen. Perspektiver fra funksjonshemmingsstudier og skeiv teori,» 125–143.

Hjort, Birgitte Graakjær. *Det Nye Testamentes omverden. Om politiske, religiøse og filosofiske forhold på Det Nye Testamentes tid*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, 2003, 36–120, 140–147, 153–169, 181–182, 197–212, 219–316.

Koester, Craig. R. *The Word of Life. A Theology of John's Gospel*. Grand Rapids, MI: Eerdmans, 2008, 1–12, 25–52, 82–132.

Kvalbein, Hans. *Jesus – Hva ville han? Hvem var han? En innføring i de tre første evangelienes budskap*. Oslo: Luther Forlag, 2008, 75–199, 228–244, 307–355.

Moxnes, Halvor. *Historien om Det nye testamentet*. Oslo: Verbum, 2015, 56–87, 100–119, 126–147, 167–196.

Ådna, Jostein. *Innføring i eksegetisk metode*. (Dette heftet/denne boken på ca. 50 s. vil bli utarbeidet innen våren 2019.)

Kompendium

Holmberg, Bengt. «Den historiske Jesus.» I *Jesus och de första kristna. Inledning till Nya testamentet*, redigert av Dieter Mitternacht og Anders Runesson, 149–174. Stockholm: Verbum Förlag, 2006 (fjerde opptrykk 2018).

Runesson, Anders. «Kvinner, män och makt i det antika samhället och i den tidiga kyrkan.» I *Jesus och de första kristna. Inledning till Nya testamentet*, redigert av Dieter Mitternacht og Anders Runesson, 135–147. Stockholm: Verbum Förlag, 2006 (fjerde opptrykk 2018).

Ådna, Jostein. «The Role of Jerusalem in the Mission of Jesus.» I *The Identity of Jesus. Nordic Voices*, edited by Samuel Byrskog, Tom Holmén and Matti Kankaanniemi, 161–180. Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament II/373. Tübingen: Mohr Siebeck, 2014.

Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis

Worldviews, Values and Relations in Professional Practice

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL2050 Antall studiepoeng: 5 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: 1. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Praksisomfang: x timer/uker Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 15 timer Omfang studentstyrt arbeid: 120 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 135 timer

Emnet er VIDs profilemne for alle bachelorprogrammer. Det skal ses i sammenheng med profilemnet på masternivå, og bygger tematisk opp mot VIDs PhD-programmer i henholdsvis 'Diakoni, verdier og profesjonell praksis', og 'Teologi og religion'.

Innhold

Emnet gir en innføring i hvordan livssyn og verdier spiller en rolle for den enkeltes utøvelse av profesjonell praksis. I dette emnet vil studentene kunne tilegne seg et begrepsapparat og redskaper til å arbeide med egen fagpersonlige utvikling. Målet er å bidra til øke bevissthet om verdier og til å utvikle seg som reflekterte og modige profesjonsutøvere. I dette emnet er fokuset særlig studentenes livssynskompetanse, verdibevissthet og på diakoni som et perspektiv på profesjonell praksis.

Hovedtemaer:

- Verdier og den verdibevisste profesjonsutøver
- Tro, livssyn og livssynskompetanse i møte med mennesker
- Diakonalt perspektiv på og diakoniens rolle i profesjonell praksis, herunder en presentasjon av VIDs tradisjoner og begrunnelser for profesjonell praksis
- Verdier, livssyn og profesjonell praksis forstått i et flerkulturelt perspektiv

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

- Har kjennskap til historiene til institusjonene som nå utgjør VID, deres verdigrunnlag og begrunnelser for profesjonell praksis
- Har kunnskap om diakoni som utgangspunkt for profesjonell praksis
- Har kunnskap om livssyns betydning for eksistensiell meningsdannelse og kan identifisere dette i profesjonelle relasjoner

Ferdigheter:

Kandidaten

- Har en reflektert trygghet i møte med medmenneskers livssyn og verdier i profesjonsutøvelsen
- Kan avdekke verdikonflikter og maktforhold i konkrete praktiske situasjoner

Generell kompetanse:

Kandidaten

- Kan reflektere over egne verdier og livssyn og hvilken betydning disse har for egen profesjonsutøvelse
- Kan reflektere over diakoni som veiviser for profesjonell praksis

Arbeids- og undervisningsformer

- Nettbaserte leksjoner
- Seminarer/forelesninger
- Studentaktive metoder som fremmer selvrefleksjon og tverrfaglighet i samhandling med medstudenter

Obligatoriske aktiviteter

- Deltakelse i refleksjonsseminar
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag (gjelder for bachelor- og profesjonsutdanningen i teologi)

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Hjemmeeksamen (individuell skriftlig oppgave)	2 dager	Bestått/ikke bestått	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Individuell hjemmeeksamen over to dager. Omfang: 1500 ord.

Pensum

Bøker:

Leenderts, T. A. *Person og profesjon: om menneskesyn og livsverdier i offentlig omsorg*. Oslo: Gyldendal akademisk, 2014: Kapittel 2, 3, 4, 8, 11, 13 og 17 (111 s.)

Kompendium:

Borge, L. «Helhet og sammenheng – om å møte eksistensielle og åndelige behov hos mennesker med psykiske lidelser». I *Åndelighet - mening og tro: utfordringer i profesjonell praksis*, redigert av T. F. Danbolt og G. Nordhelle. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2012: 117-133 (18 s.)

Braut, G. S. «Heilskapelege tenester – nytt fagfelt, men ikkje nytt fenomen.» I *Utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse: Rettigheter og tilrettelegging*, redigert av S. Dahle og T. I. Torgauten. Oslo: Universitetsforlaget, 2010: 41-46 (6 s.)

Dahl, Ø. *Møter mellom mennesker*. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2013: 17-54 (37 s.)

Engedal, L. G. «Mange fortellinger – ett liv.» *Tidsskrift for sjelesorg* 23 (2003): 165-179 (14 s.)

Haugland, B. Ø. «Learning Dignity by involvement». I *Stories of dignity within healthcare: Research, narratives and theories*, redigert av O. Tranvåg, O. Synnes og W. McSherry. London, M & K publishing, 2016: 137-151 (14 s.)

- Klette, T., Kleiven, T., Kalfoss, M.H., Halvorsrud, L. Owe, J. «Omsorgens innhold og mangfold. Fenomenet omsorg sett fra et flerfaglig perspektiv.» *Tidsskrift for omsorgsforskning*, 2 (2016): 12-23 (11 s.)
- Lid, I. M. «Sårbarhet og verdighet.» I *Helt med! I samme fellesskap uavhengig av funksjonsevne*, redigert av T. I. Torgauten og S. Dahle. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2015: 66-77 (11 s.)
- Lindboe, I.M. «Profesjoners etiske utfordringer i et flerkulturelt samfunn.» I *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold - fra utsikt til innsikt*, redigert av : A.M. Otterstad. Oslo: Universitetsforlaget, 2008: 180-194 (15 s.)
- Nordstokke, K. *Det dyrebare mennesket : diakoniens grunnlag og praksis*. Oslo: Verbum, 2002: 10-26 (16 s.)
- Norvoll, R. (2009). «Makt og avmakt.» I *Mellom mennesker og samfunn: Sosiologi og sosialantropologi for helse- og sosialprofesjonene*, redigert av E. Brodtkorb og M. Rugkåsa. 2. utg. Oslo: Gyldendal akademisk, 2009: 67-98 (32 s.)
- Okkenhaug, B. *Når jeg skjuler mitt ansikt. Perspektiver på skam*. Oslo. Ad Libris, 2009: 41-53 (12 s.)
- Raustøl, A. «Prioritering og omsorgsidealet.» *Omsorg* 2011/4: 23-26 (4 s.)
- Skjeggstad, E. «Møte med 'den ukjente' og 'det ukjente' - den profesjonelles møte med klienter med ukjente svar på eksistensielle spørsmål». I *Åndelighet - mening og tro: Utfordringer i profesjonell praksis*, redigert av T. F. Danbolt og G. Norhelle. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2012: 92-102 (11 s.)
- Sørensen, Torgeir: «Religiøsitet, åndelighet og eksistensiell meningsdannelse». I *Kreftsykdom – psykologiske og sosiale perspektiver*, redigert av A. Dahl. Cappelen Damm Akademisk, 2016: 275-301 (26 s.)

Nettressurser:

Kirkerådet. *Plan for diakoni i Den norske kirke*, 2008. www.kirken.no. (25 s.)

VID-høgskolenes historie: <https://www.vid.no/om-oss/historie/>

Til sammen 352 s.

Anbefalt litteratur:

Martinsen, K. (1984). *Freidige og uforsagte diakonisser: et omsorgsyrke vokser fram, 1860-1905*. Oslo: Aschehoug/Tanum-Norli. Tilgjengelig online på: https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2007071301010

Bibelhebraisk 1

Biblical Hebrew 1

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL3010 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang
Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Ingen		Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Dette er et innføringsemnet i bibelhebraisk for nybegynnere, og består av grammatikkundervisning, innlæring av gloser, lesning av bibeltekst og innføring i det tekstkritiske apparat. Emnet starter med en innføring i det hebraiske alfabetet og andre fenomener knyttet til bibelhebraisk som skriftlig språk, sammen med forklaring av fonologi. Fokus deretter er på ulike ordklasser og bøyninger av disse, samt enkel syntaks. Enkle bibeltekster leses for å øke forståelsen for de lærte fenomenene. Emnet krever stor grad av egeninnsats. Studentdrevne kollokviegrupper anbefales.

Hovedtemaer:

- Fonologi
- Morfologi
- Syntaks
- Vokabular
- Bruk av det tekstkritiske apparat

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har innledende kunnskap om det hebraiske språks grammatikk med vekt på fonologi, enkel syntaks, og morfologisk bøyning av nomen og enkle verbbøyninger
- har grunnleggende ordforråd
- har noe kjennskap til den hebraiske teksts historie og hvordan det tekstkritiske apparat fungerer

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan til en viss grad kunne bruke vitenskapelige tekstutgaver, leksika og Accordance eller tilsvarende for arbeid med Det gamle testamente på grunnspråket
- kan gjennomføre emnet Bibelhebraisk 2

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har generell forståelse av grammatikk og grammatikalske kategorier
- kjenner til strategiske arbeidsmåter for å tilegne seg antikke språk
- er i stand til å gjenkjenne språklige mønstre i møte med fremmedspråk
- får forståelse for oversettelsesproblematikk
- vet hvordan teksttolkning henger sammen med kunnskap om grunnspråket

Arbeids- og undervisningsformer

- Grammatikkundervisning
- Øvelsesoppgaver
- Tekstgjennomgang
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Fem korte, skriftlige innleveringer. Minst fire av disse må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	2 timer	Bestått/ikke bestått	100/100

Annet

Det forventes at studentene deltar aktivt i undervisningen, samt disponerer dataprogrammet Accordance eller tilsvarende.

Pensum

Tekstutgaver:

Elliger, K. og W. Rudolph. *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. Fjerde utgave, femte forbedrete opplag eller nyere, med tekstkritisk apparat. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997 eller nyere. Følgende tekster: Gen 22:1–19; Jona. (Finnes også i Accordance.)

Eventuelt kan deler av *Biblia Hebraica Stuttgartensia* erstattes med:

Schenker, A. og flere. *Biblia Hebraica Quinta*. Deutsche Bibelgesellschaft, 2007.

Lærebok:

Pratico, Gary D. og Van Pelt, Miles V. *Basics of Biblical Hebrew: Grammar*. 3. utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019: Kapitlene 1-23 (263 s.).

Studenter som ønsker det, kan erstatte denne boken med tilsvarende paragrafer i:

Wergeland, Andrew Donald. *Bibelhebraisk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 2016. Faglærer oppgir hvilke paragrafer dette er.

I tillegg skal alle studenter ha:

Pratico, Gary D. og Van Pelt, Miles V. *Basics of Biblical Hebrew: Workbook*. 3. utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019.

Brown, F., S. R. Driver & C. A. Briggs. *The New Brown-Driver-Briggs-Gesenius Hebrew and English Lexicon with an Appendix Containing the Biblical Aramaic*. Peabody: Hendrickson, 1996 eller nyere. (Finnes også i Accordance.)

Bibelhebraisk 2

Biblical Hebrew 2

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL3020 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang
Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: Bestått BATEOL3010 Bibelhebraisk 1		Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Emnet bygger videre på Bibelhebraisk 1, og vektlegger særlig ytterligere morfologi og vokabular. I tillegg legges det her stor vekt på lesing og forståelse av bibeltekster på hebraisk. Det kreves stor grad av selvstudium. Studentdrevne kollokviegrupper anbefales. Emnet er tett koordinert med emnet Det gamle testamente.

Hovedtemaer:

- Grammatikk (fonologi, morfologi, syntaks)
- Vokabular
- Bruk av det tekstkritiske apparat
- Lesetrening

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har grunnleggende kunnskap om det hebraiske språks grammatikk (fonologi, morfologi og syntaks) med vekt på mer kompliserte verbbygninger
- har omfattende ordforråd
- har god kjennskap til den hebraiske teksts historie og hvordan det tekstkritiske apparat fungerer

Ferdigheter:

Kandidaten

- leser, analyserer og oversetter hebraiske tekster fra Det gamle testamentet
- kan bruke vitenskapelige tekstutgaver, leksika og Accordance eller tilsvarende for arbeid med Det gamle testamente på grunnspråket
- kan gjennomføre videregående hebraiskstudier og bibelvitenskapelige studier

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan arbeide med Det gamle testamente på grunnspråket i forbindelse med eksegese og prekenforberedelse
- har generell forståelse av grammatikk og grammatikalske kategorier
- kjenner til strategiske arbeidsmåter for å tilegne seg antikke språk
- er i stand til å gjenkjenne språklige mønstre i møte med fremmedspråk
- får forståelse for oversettelsesproblematikk
- vet hvordan teksttolkning henger sammen med kunnskap om grunnspråket

Arbeids- og undervisningsformer

- Grammatikkundervisning
- Øvelsesoppgaver
- Tekstgjennomgang
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Fem korte, skriftlige innleveringer. Minst fire av disse må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig eksamen	40 minutter	A-F	100/100

Annet

Det forventes at studentene deltar aktivt i undervisningen, samt disponerer dataprogrammet Accordance eller tilsvarende.

Pensum

Tekstutgaver:

Elliger, K. og W. Rudolph. *Biblia Hebraica Stuttgartensia*. Fjerde utgave, femte forbedrete opplag eller nyere, med tekstkritisk apparat. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997 eller nyere. Følgende tekster: Genesis 1-3; 11:1-9; 12:1-9; Exodus 3:1-15; 19-20; Deuteronomium 6:1-9; Amos 5; 2 Samuelsbok 7:1-17; 13:1-22; Jesaja 6; 7:1-14; 40:1-11; 56:1-8; 42:1-4; Salmene 1; 2; 8; 23; 51; 110. (Finnes også i Accordance.)

Eventuelt kan deler av *Biblia Hebraica Stuttgartensia* erstattes med:

Schenker, A. og flere. *Biblia Hebraica Quinta*. Deutsche Bibelgesellschaft, 2007.

Lærebok:

Pratico, Gary D. og Van Pelt, Miles V. *Basics of Biblical Hebrew: Grammar*. 3. utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019: Kapitlene 24-36 (126 s.).

Studenter som ønsker det, kan erstatte denne boken med tilsvarende paragrafer i:

Wergeland, Andrew Donald. *Bibelhebraisk grammatikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 2016.

Faglærer oppgir hvilke paragrafer dette er.

I tillegg skal alle studenter ha:

Pratico, Gary D. og Van Pelt, Miles V. *Basics of Biblical Hebrew: Workbook*. 3. utgave. Grand Rapids: Zondervan, 2019.

Brown, F., S. R. Driver & C. A. Briggs. *The New Brown-Driver-Briggs-Gesenius Hebrew and English Lexicon with an Appendix Containing the Biblical Aramaic*. Peabody: Hendrickson, 1996 eller nyere. (Finnes også i Accordance.)

Det gamle testamente

Old Testament

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL3030 Antall studiepoeng: 15 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 50 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 15 timer Omfang studentstyrt arbeid: 340 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 405 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke fastsatt		

Forkunnskapskrav: Bestått emnene BATEOL1010 Innføring i Bibelen og BATEOL3010 Bibelhebraisk 1 eller tilsvarende for å delta i undervisningen, og bestått BATEOL3020 Bibelhebraisk 2 eller tilsvarende for å gå opp til eksamen.

Innhold

Det gamle testamente (GT) er en samling av mer eller mindre selvstendige bøker som historisk hører hjemme i Israel/Juda i det siste årtusen før Kristus. GT utgjør – sammen med Det nye testamente – skriftsamlingen Bibelen, som regnes som kanonisk innenfor den kristne kirke. Tekstene er også kanonisk skriftsamling for jødedommen, og de utgjør en del av tradisjonsbakgrunnen for islam. Som del av den kristne bibel har GT preget kultur og tenkning, historisk sett særlig i Europa, men i dag i stigende grad også i andre deler av verden. Emnet bygger på første studieårs breddeorienterte emne Innføring i Bibelen, og fokuserer på et utvalg tekster fra GTs hebraiske grunntekst. Materielt reflekterer emnets valg av tekster og perspektiver GTs historiske og sjangermessige mangfold. Metodisk reflekterer emnet bibelvitenskapens historisk-kritisk og litterært orienterte tekstarbeid, og dens hermeneutiske bevissthet. Profilmessig reflekterer emnet VIDs kirkelige ståsted, med vekt på misjonale (her: tekstenes globalitet vs. kontekstualitet) og diakonale (her: tekster om fattige og undertrykte) spørsmål, samtidig som også andre aktuelle perspektiver vektlegges, så som kjønn og økologi.

Hovedtemaer:

- Narrativ litteratur, med vekt på Pentatevken, Samuelsbøkene og Jona
- Poetisk litteratur, med vekt på Salmenes bok
- Profetisk litteratur, med vekt på Jesaja og Amos
- Eksegetisk metode
- Bibelteologiske hovedlinjer og bibelvitenskapelig hermeneutikk

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om GT som tekstsamling og historisk dokument, med særlig vekt på de bøker tekstpensum er hentet fra,

- kjenner til GT-fagets aktuelle forskningsmessige temaer, teorier, problemstillinger, prosesser, verktøy og metode, og kan oppdatere sin kunnskap innenfor fagområdet,
- kjenner til GT-fagets egenart og rolle inn mot kirke, akademia og samfunn.

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan reflektere over eget faglig ståsted og kan treffe begrunnede valg i forhold til anvendelse av GTs tekster og GT-fagets faglige diskurser
- kan anvende GTs tekster i forkynnelse og undervisning på en forskningsbasert måte inn mot kirke, akademia og samfunn
- behersker relevante verktøy og er gjennom dette i stand til å videreutvikle sin egen faglighet

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i relevante fag-, yrkes- og forskningsetiske problemstillinger inn mot GT-faget
- kan formidle sentralt fagstoff innenfor GT-faget og utveksle synspunkter og erfaringer med andre innenfor fagområdet
- kan planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter inn mot GT-faget, i tråd med etiske krav og retningslinjer

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Seminarer
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk tilstedeværelse i undervisning og seminar (minimum 70%)
- En detaljeksegetisk oppgave over en fritt valgt tekst fra Det gamle testamente på 4000 ord (+/- 10%)
- Fremlegg i timen av en preken/bibeltime basert på en tekst fra Det gamle testamente
- Besøke gudstjeneste i to forskjellige kirkesamfunn, skrive rapport, hver på 700 ord (+/- 10%) som analyserer hvorvidt og hvordan Det gamle testamente gjenspeiles i liturgi, preken, salmesang og kirkekunst i denne kirkens gudstjeneste

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent for at studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig eksamen	30-45 minutter	A-F	100/100

Pensum

Fra BHS/BHQ:

Genesis 1-3; 11:1-9; 12:1-9; 22:1-19; Exodus 3:1-15; 19-20; Deuteronomium 6:1-9; Amos 5; 2 Samuelsbok 7:1-17; 13:1-22; Jesaja 6; 7:1-14; 40:1-11; 42:1-4; 56:1-8; Jona; Salmene 1; 2; 8; 23; 51; 110.

Til det detaljeksgetiske arbeidet benyttes etter avtale med faglærer vitenskapelige kommentarer, basert på den hebraiske grunnteksten. Faglærer distribuerer en ajourført liste over aktuelle kommentarer, med 300 siders eksegese inn mot de hebraiske pensumtekstene

Øvrig faglitteratur

Carr, D.M.: *An Introduction to the Old Testament: Sacred Texts and Imperial Contexts of the Hebrew Bible*. Chichester, West Sussex, U.K.: Wiley-Blackwell, 2010. (263 s.)

Fretheim, T.: *God and the World in the Old Testament: A Relational Theology of Creation*. Nashville: Abingdon, 2005. (285 s.)

Jonker, L. & D. Lawrie (eds.): *Fishing for Jonah (Anew): Various Approaches to Biblical Interpretation*. Stellenbosch: SUN Press, 2005. (245 s.) Boken kan lastes ned gratis fra: <http://scholar.sun.ac.za/handle/10019.1/101818> (nedlastet 28.2.2018)

van der Walt, C.: *Towards a Communal Reading of 2 Samuel 13: Ideology and Power within the Intercultural Bible Reading Process*. Elkart: Institute of Mennonite Studies, 2014, s. 1-66, 115-121. (73 s.)

Til sammen 1166 s.

Menighetspraksis, gudstjeneste og forkynnelse

Internship in congregation, worship and preaching

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PTU2100 Antall studiepoeng: 10	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger	Praksisstudier: Ja Praksisomfang: 108 timer (27 timer à 4 uker)
Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Ja	Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 30 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 122 timer (inklusive 20 timer konfirmantarbeid) Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Studienivå: Lavere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav: 60 studiepoeng teologi/kristendom på bachelornivå		

Innhold

Emnet gir en grunnleggende innføring i forkynnelse (homiletikk) og gudstjeneste (liturgikk). Dette forbereder studenten til menighetspraksis. I praksisperioden er det undervisning på VID en dag i uka. For å kunne formidle det kristne budskap gjennom ulike former for forkynnelse fokuserer emnet på metode og øvelse i å forberede og gi tilbakemelding på preken, tekstarbeid, samt å forholde seg reflektert til egen person og tilhørere. Emnet gir en grunnleggende innføring i gudstjenestens teologiske forutsetninger i en luthersk kirke og kirkeårets betydning for kristen gudstjenestefeiring. Særsilt oppmerksomhet vies ordning for hovedgudstjeneste i Den norske kirke. Det legges også opp til (liturgiske) øvelser der studentene trener på og får tilbakemelding på oppgaver som medliturg i gudstjenester. Bidrag i skolens andaktsliv inngår i emnet. Menighetspraksis gir muligheter for erfaring og refleksjon i tilknytning til praksis i en lokal folkekirkemenighet, og skal bidra til å utvikle personlig og faglig identitet med tanke på kirkelig tjeneste. Deltakelse i menighetspraksis innebærer en samarbeidsrelasjon til en stedlig veileder som har ansvar for å tilrettelegge praksis. Tyngdepunktet i veiledningen ligger i brytningen mellom person, yrkesutøvelse og teologi. Utplassering kan skje individuelt eller i gruppe, og praksisen er observerende og deltakende.

Hovedtemaer:

- Forkynnelse
- Gudstjeneste
- Menighetspraksis

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om gudstjenestens og forkynnelsens plass i en menighets liv og kjenner til de ulike lederfunksjonene i menigheten
- har kunnskap om prekenhistorie og metode i forberedelse av preken og prekenbeskrivelse
- kjenner til den rolle forkynneren og tilhørerne spiller i forkynnelsen

- kjenner til teologiske forutsetninger og generelle retningslinjer for Ordning for hovedgudstjeneste i Den norske kirke samt kirkeårets betydning for kristen gudstjenestefeiring
- har bred kunnskap om gudstjenestens ordo og dens enkelte ledd

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende faglig kunnskap til å reflektere over egen framferd i møter og samtaler i ulike sammenhenger i menigheten
- kan reflektere over kirkelig ansatte sine roller i ulike menighetssammenhenger, særlig som forkynnere og gudstjenestemedarbeidere
- kan anvende Bibelen og kunnskap om tilhørere, bilder og fortellinger til å formidle kristen tro til ulike tilhørere
- behersker relevante faglige verktøy for å kunne forberede, formidle og evaluere en kort preken
- kan anvende faglig kunnskap til å være med å planlegge og gjennomføre gudstjenester, i samarbeid med prest og øvrige ansatte og frivillige i menigheten
- kan samarbeide med andre i planlegging og gjennomføring av leir

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan reflektere rundt viktige problemstillinger knyttet til samarbeid om planlegging og gjennomføring av gudstjenester
- har innsikt i etiske problemstillinger knyttet til egen person som forkynner og gudstjenestemedarbeider
- kan utveksle erfaringer med stabsfelleskap og fagfelleskap om homiletikk og liturgikk

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Praktiske øvelser
- Individuelle framlegg
- Muntlig framføring av kort preken med påfølgende respons
- Individuelle samtaler med faglærer og eksterne veiledere
- Deltakelse i konfirmantarbeid
- Praksis i menighet
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk tilstedeværelse i undervisning og tverrfaglig profesjonsdag (minimum 80%)
- Innlevering av følgende element:
 - Egenrefleksjon (600-1000 ord)
 - Kort preken (800-1000 ord) med faglig innledning (600-800 ord)
 - Individuelt refleksjonsnotat fra praksisperioden (600-1000 ord) med etterfølgende samtale
- Aktiv deltakelse i prekeneseminar med respons
- Deltakelse i konfirmantarbeid og konfirmasjonsundervisning
- Aktive bidrag i skolens andaktsliv
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent for at studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Praksisstudier	4 uker, 108 timer	Bestått/ikke bestått	50/100
Muntlig eksamen	30 minutter	Bestått/ikke bestått	50/100

Annet

Aktiv deltakelse i konfirmantarbeid og konfirmasjonsundervisning foregår gjennom hele semesteret og bør så vidt mulig gjennomføres i menigheten der studenten skal ha menighetspraksis. Mens menighetspraksis teller 108 timer fordelt på en samlet periode og inngår i vurderingsform, skal det i tillegg brukes 20 timer på konfirmantarbeid som inngår i obligatorisk aktivitet.

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Vurdering består av to deleksamener. Praksisstudier må være gjennomført og bestått for at studenten skal kunne avlegge muntlig eksamen.

Praksisstudier forutsetter 90% tilstedeværelse. Ved fravær utover dette, som ved sykdom, må emnet tas på nytt.

Pensum

Bøker:

Gudstjeneste for Den norske kirke. Oslo: Eide Forlag, 2011: kap 2.5-2.84, 5, 6, 7 og 8 (221 s. som tilsvarer 160 s.)
Jakobsen, Rolv Nøtvik og Gunnfrid Ljones Øierud. *Prekenbeskrivelse. Forstå – formidle – forbedre – forkynne*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2009: 15-110 (95 s.)
Nordhaug, Halvor. ... så mitt hus kan bli fullt. *En bok om prekenen*. Oslo: Luther Forlag, 2000: 51-78, 107-168. (88 s.)
(Finnes også elektronisk på https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2008100104022)

Kompendium:

Fee, Gordon D. *New Testament Exegesis. A Handbook for Students and Pastors*. Louisville/London: Westminster John Knox Press, 2002: 133-154 (21 s.)

Gaarden, Marianne. «Prædikenen som subjektiv meningsproduksjon - Forholdet mellom prædikant og kirkegænger.» I *En gudstjeneste - mange perspektiver*, redigert av Kirstine Helboe Johansen and Jette Bendixen Rønkilde, Anis: København, 2013: 111-141 (31 s.)

Halldorf, Peter. *Hellig år*. Oslo: Luther forlag, 2012: 39-40, 58-62, 87-91, 159-161, 174-178 og 182-185 (24 s.)

Harbsmeier, Eberhart and Hans Raun Iversen. *Praktisk teologi*. Frederiksberg, ANIS, 1995: 348-380 (33 s.)

Ordning for dåp i Den norske kirke. https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-troen/gudstjeneste--liturgi/daapsliturgi_2017_bokmaal.pdf (8 s.)

Thompson, Jamen W. «Interpreting Texts for Preaching.» I *Teaching Preaching as a Christian Practice. A New Approach to Homiletical Pedagogy*, redigert av Thomas G. Long and Leonora Tubbs Tisdale, 61-74. Louisville. London: Westminster John Knox Press, 2008. (14 s.)

Til sammen: 474 s.

Kirkelig undervisning

Christian education

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: PTU2200 Antall studiepoeng: 5 Tilbys som enkeltemne: Nei Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Ja	Praksisstudier: Ja Praksisomfang: 40 timer Studentarbeidsomfang
Studienivå: Lavere grad		Undervisningsomfang: 14 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 6 timer Omfang studentstyrt arbeid: 75 Totalt antall studentarbeidstimer: 135 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke aktuelt Forkunnskapskrav: 60 studiepoeng teologi/kristendom på bachelornivå og bestått PTU21000 Menighetspraksis med gudstjeneste og forkynnelse		

Innhold

Emnet omhandler formidlingen av det kristne budskapet til barn og unge. Det gir innføring i kirkelig undervisning og kunnskap om trosopplæringen i Den norske kirke. Ulike former for opplæring av og formidling til barn og unge innebærer både faglige, metodiske og menneskelige utfordringer. Studenten skal være leder på en konfirmantleir i regi organisasjonen Hekta, se www.hekta.no og www.konfirmantleiren.no. Der inngår studenten i et stort lederteam. Det blir gitt opplæring av Hekta i forkant av leiren. Studenten får prøve seg i ulike lederoppgaver inkludert formidlingssituasjoner.

Hovedtemaer:

- Kirkelig undervisning
- Trosopplæring
- Formidling til barn og unge
- Gudstjenester for og med barn og unge

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- kjenner til læringsteorier og teorier om barn og unges utvikling, teoretiske perspektiver knyttet til formidling og forkynnelse for barn og unge samt teorier som befinner seg i dette spenningsfeltet
- har kunnskap om hvordan møte ungdom som har psykiske problemer
- kjenner til hvordan planlegge, tilrettelegge og gjennomføre kirkelig undervisning
- har bred kunnskap om trosopplæringsreformens historiske utvikling og innhold, samt trosopplæringsplanen i Den norske kirke
- har bred kunnskap om trosopplæringsens plan for konfirmasjonstiden og undervisning av konfirmanter

- kjenner til hvordan planlegge, legge til rette for og gjennomføre gudstjenester der barn og unge er involvert
- har kunnskap om inkludering og ansvaret for tilrettelegging av undervisning for barn og unge med ulike behov

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende faglig kunnskap i planlegging og gjennomføring av undervisningssamlinger for ulike aldersgrupper og i ulike situasjoner, særlig for konfirmanter
- kan anvende faglig kunnskap i planleggingen av gudstjenester der barn og unge er særlig invitert
- kan bidra på en konfirmantweekend
- kan møte barn og unge på en trygg og god måte, og med respekt for deres grenser
- kan finne og gjøre bruk av ulike instanser som kan støtte opp om og tilrettelegge for barn og unge med ulike behov
- kan reflektere faglig over praksiserfaringer i møte med barn og unge

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan gjøre bruk av innholdet i Den norske kirkes plan for trosopplæring
- har innsikt i etiske problemstillinger knyttet til egen person i praksissituasjonen
- kan delta i faglige samtaler og utveksle synspunkt og erfaringer om kirkelig undervisning med ansatte og frivillige

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Individuelle framlegg
- Praktiske øvelser
- Selvstudium
- Forberedelser til konfirmantleir i regi av organisasjonen Hekta
- Praksisstudier

Obligatoriske aktiviteter

- Obligatorisk deltakelse i undervisning (minimum 80 %)
- Skisse til et undervisningsopplegg for konfirmanter (600-800 ord) med faglig innledning (400-600 ord)
- Obligatorisk deltakelse på konfirmantleir i regi av organisasjonen Hekta (minimum 90%)
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
----------------	----------	-------------------	---------

Refleksjonsnotat (600- 800 ord) i etterkant av leir		Bestått/ikke bestått	50/100
Muntlig eksamen med vekt på refleksjon over sammenhengen mellom pensum og praksiserfaringer	30 minutter	Bestått/ikke bestått	50/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Obligatorisk deltakelse på konfirmantleir i regi av organisasjonen Hekta (minimum 90 %) må være godkjent før innlevering av skriftlig refleksjonsnotat.

Ved fravær utover angitt minimumsgrense, som ved sykdom, må emnet tas på nytt. Studenter med tvingende fraværsgrunn kan søke om å få gjennomføre et alternativt arbeidskrav.

Begge deleksamener må være bestått for å få samlet vurdering i emnet.

Pensum

Bøker:

Melangen, Kirsti: *Kunsten å være klar - en fagbok om undervisning i kirken*. Eide forlag 2016: 11-74, 89-106, 119-128, 165-177. (98 s.)

Kompendium:

Dahle, Sølvi. «Å bestemme selv og gjøre egne valg.» I *Utviklingshemming og tros- og livssynsutøvelse. Rettigheter og tilrettelegging*, redigert av Sølvi Dahle og Tor Ivar Torgauten. Oslo: Universitetsforlaget, 2010, 77- 87. (11 s.)

Ellingsen, Egil Elling. «Hva inviterer vi unge mennesker til å være med på?» I *Grensesprengende. Om forkynnelse for ungdom*, redigert av Hans Austraberg og Bård Mæland. Trondheim: Tapir akademisk forlag, 2009, 157-168. (11 s.)

Fauske, Ann-Kristin. *Mer enn ord. Ungdomsdiakoni i praksis*. Oslo: IKO-forlaget, 2003, 9-14, 21-24, 28-37 (17 s.)

Gud gir – vi deler. Plan for trosopplæring i Den norske kirke. Kirkerådet, Den norske kirke, 2010: 3-39 (36 s.) (Finnes elektronisk: <http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=11495>)

Johnsen, Elisabeth Tveito. «Læringsmodus i gudstjenester». I *Gudstjenester med konfirmanter. En praktisk-teologisk dybdestudie med teoretisk bredde*, redigert av Elisabeth Tveito Johnsen. Oslo: IKO-forlaget, 2017, 39-74. (35 s.)

Krupka, Bernd, Wolfgang Ilg and Friedrich Schweitzer. «Giving Least to Those Who Need It Most? How Gender, Social and Religious Background Influence the Attendance and Experience of Confirmation Time.» I *Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study*, redigert av Friedrich Schweitzer, Kati Niemelä, Thomas Schlag og Henrik Simojoki. München: Gütersloher Verlagshaus, 2015, 117-124 (8 s.)

Leganger-Krogstad, Heid. «Forkynnelse i møte med en ny tid.» I *Himmel over livet: forkynnelse for barn i en ny tid*, redigert av Ragnhild Halle og Geir Hegerstrøm. Oslo: IKO-forlaget, 2000, 19-32. (13 s.)

Niemelä, Kati og Wolfgang Ilg. «From Classrooms to Camps? Effects of Different Physical Learning Spaces and Teaching Methods in Confirmation Work». I *Youth, Religion and Confirmation Work in Europe. The Second Study*, redigert av Friedrich Schweitzer, Kati Niemelä, Thomas Schlag og Henrik Simojoki. München: Gütersloher Verlagshaus, 2015, s. 106-116 (11 s.)

Schøien, Kristin Solli. «Forkynneren som rollemodell» I *Himmel over livet: forkynnelse for barn i en ny tid*, redigert av Ragnhild Halle og Geir Hegerstrøm. Oslo: IKO-forlaget, 2000, 76-85. (9 s.)

Thomassen, Merete. «Konfirmanter som ministranter i gudstjenesten.» I *Gudstjenester med konfirmanter. En praktisk-teologisk dybdestudie med teoretisk bredde*, redigert av Elisabeth Tveito Johnsen. Oslo: IKO-forlaget, 2017, 120-156. (36 s.)

Nettressurser:

Austrnaberg, Hans. "Om betydningsfull forkynnelse og endringserfaringer." I *Grensesprengende. Om forkynnelse for ungdom*, redigert av Hans Austrnaberg og Bård Mæland. Trondheim: Tapir akademisk forlag, 2009, 73-95. (22 s.). (Finnes elektronisk: http://idtjeneste.nb.no/URN:NBN:no-bibsys_brage_9284)

Bakken, Anders. *Ungdata 2017. Nasjonale resultater*. NOVA Rapport 10/17. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), HiOA, 2017. <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2017/Ungdata-2017>

Til sammen 315 s.

Lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst

Leadership in church and intercultural contexts

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL4010 Antall studiepoeng: 20 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang
Plassering i studieløpet Heltid: 4. studieår Deltid: Ikke fastsatt		Undervisningsomfang: 60 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 20 timer Omfang studentstyrt arbeid: 460 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 540 timer
Forkunnskapskrav: Emnene PROFTEOL1020 Kirkens oppdrag – historisk og aktuelt og PROFTEOL1040 Troselære, menneskesyn og verdivalg bør være gjennomført før dette emnet.		

Innhold

Emnet skal gi en forståelse av hva det vil si å være leder i kirkelig sammenheng. Det fokuserer både på lederskapsteori, systematisk-teologiske og misjonsteologiske problemstillinger. Til sammen gir dette et bredt perspektiv på ulike aspekter ved kirkelig lederskap.

Hovedtemaer:

- generell lederskapsteori
- dogmatiske problemstillinger med hovedvekt på forståelsen av kirken og på tjenesten i kirken
- etiske problemstillinger som aktualiseres av oppgaven som leder og veileder i kirkelig sammenheng lokalt og globalt
- misjonsteologiske problemstillinger knyttet til forståelsen av kirkens misjon og misjonalt lederskap lokalt og globalt

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om forståelsen av kirken, gudstjenesten, sakramentene og den kirkelige tjeneste i et luthersk, økumenisk og interkulturelt perspektiv
- har bred kunnskap om aktuell debatt om misjonsforståelsen og misjonalt lederskap
- har god kunnskap om relevante etiske problemstillinger
- kjenner til lederskapstenkning og ulike lederskapsmodeller
- har kunnskap om den historiske utvikling av forståelsen av kirkelig og misjonalt lederskap
- kan oppdatere sin fagkunnskap når det gjelder forståelsen av kirke, misjon og lederskap

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende kirkeforståelse og lederskapstenkning på ulike problemstillinger i kirkelig arbeid

- kan identifisere aktuelle utfordringer for kirkens misjon, lokalt og globalt
- kan reflektere faglig over egen utøvelse av lederskap både i forhold til stab og frivillige
- kan finne, vurdere og anvende relevant informasjon om lederskap i kirkelig og interkulturell kontekst
- kan reflektere kritisk og konstruktivt over kirkens møte med ulike kulturelle og religiøse kontekster
- kan reflektere og diskutere teologiske og etiske problemstillinger knyttet til kirkens misjon og misjonalt lederskap

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i relevante etiske perspektiv på utøvelsen av kirkelig lederskap
- kan arbeide med kirkelig lederskap både selvstendig og i samarbeid med andre
- kan formidle sentralt fagstoff angående kirkelig lederskap på ulike nivåer
- kan utveksle synspunkter og erfaringer angående kirkelig lederskap med andre

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Seminarer
- Muntlig presentasjon
- Panelsamtale
- Delta på menighetsrådsmøter
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Kontekstorientert læringsuke (KOL) i gruppe, med avsluttende presentasjon i plenum
- Et essay på 2000 ord (+/- 10%) som anvender emnets teoristoff på praktiske problemstillinger, gjerne knyttet til erfaringer fra menighetsarbeid
- Et foredrag på 1000 ord (+/- 10%) over et tema fra pensum med en menighet som målgruppe og framført i plenum
- Forberede og gjennomføre en panelsamtale om en aktuell misjonalt lederskapsutfordring
- Et refleksjonsnotat (500 ord) om en teologisk og/eller etisk problemstilling knyttet til kirkens misjon
- Et refleksjonsnotat (500 ord) basert på lederskapsutfordringer observert som deltager i tre menighetsrådsmøter
- Deltakelse på tverrfaglig profesjonsdag (gjelder for profesjonsutdanning i teologi, studieretning menighetstuvikling og menighetpedagogikk)

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skriftlig skoleeksamen	6 timer	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Tillatte hjelpemidler ved eksamen:

Som ved NT bachelor, dessuten Mæland (red.). Konkordieboken.

Pensum

Bøker

- Alfsvåg, Knut og Morten Dahle Andersen (red.), *Samlivsetikk og kristen tro*. Oslo: Lunde 2011. (117 s.)
- Brunstad, Paul Otto. *Klokt lederskap: Mellom dyder og døds synde*. Oslo: Gyldendal, 2009: 76-176. (100 s.)
- Cormode, D. Scott. *Making Spiritual Sense: Christian Leaders as Spiritual Interpreters*. Eugene, Oregon: Wipit and Stock, 2006. (139 s.)
- Hegstad, Harald. *Den virkelige kirke*, Trondheim: Tapir, 2009. (200 s.)
- Lorentsen, Reidar. *Ledelse – prinsipper og praksis*. Oslo: Universitetsforlaget, 1992. (72 s.)
- Meilaender, Gilbert. *Bioethics: A Primer for Christians*. Grand Rapids: Eerdmans, 2005: 1-64. (65 s.)
- Roxburgh, Alan J. og Fred Romanuk. *The Missional Leader: Equipping Your Church to Reach a Changing World*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, 2006. (209 s.)

Kompendium:

- Alfsvåg, Knut. "Ordets nådemiddel." I Sakari Korpinen og Halvar Sandell (utg.), *Kristus Herre i maktens och nådens rike: Föredrag från Nordeuropeiska Luther-akademiens symposier*, Myllypaina 2003: 53-65. (12 s.)
- Bevans, Stephen. «From Edinburgh to Edinburgh: Toward a Missiology for a World Church.» I *Mission after Christendom: Emergent Themes in Contemporary Mission*, redigert av Obgu U. Kalu, Peter Vethanayagamony og Edmund Kee-Fook Chia, 1-11. Louisville, Kentucky: Westminster John Knox Press, 2010. (11 s.)
- Bevans, Stephen og Roger P. Schroeder. *Prophetic Dialogue: Reflections on Christian Mission Today*. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2011: 9-18. (10 s.)
- Bliese, Richard H. og Craig Van Gelder. *The Evangelizing Church: A Lutheran Contribution*. Minneapolis, MN.: Augsburg Fortress, 2005: 71-91 (20 s.)
- Braaten, Carl E. og Robert W. Jenson, *Christian Dogmatics*, bind 2, Philadelphia: Fortress, 1984: 203-247. (45 s.)
- Cray, Graham. «Fra vedlikehold til misjon. Behovet for en missional kirketenkning i de etablerte europeiske kirker.» I *Kirkens framtid – framtidens kirke*, redigert av Thor Hesselberg, 94-102. Oslo: Luther Forlag, 2006. (8 s.)
- Den norske kirkes lærenemnd. *Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken*, Oslo: Kirkerådet 2006: 87-107. (20 s.)
- Elton, Terry Martinson. «Characteristics of Congregations That Empower Missional Leadership: A Lutheran Voice.» I *The Missional Church and Leadership Formation*, redigert av Graig Van Gelder, 175-208. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 2009. (35 s.)
- Fretheim, Kjetil. "Church Leadership and Congregational Change: Staff, Volunteers and the Parish Council." I *Church Reform and Leadership of Change*, redigert av Harald Askeland og Ulla Schmidt s. 75-91. Eugene: Pickwick, 2016. (16 s.)
- Gibbs, Eddie. *Leadership Next: Changing Leaders in a Changing Culture*. Nottingham: Inter-Varsity Press, 2005: 61-78. (17 s.)
- Jørgensen Knud. «Witnessing to Christ in a Multicultural and Multi-Religious Context.» I *Witnessing to Christ in a Multi-Religious Context*, redigert av Beate Fagerli, Knud Jørgensen og Frank-Ole Thoresen, 9-19. Oxford: Regnum Books International, 2015. (10 s.)
- Robert, Dana L. «Shifting Southward: Global Christianity since 1945.» I *Landmark Essays in Mission and World Christianity*, redigert av Robert L. Gallagher og Paul Hertig, 46-60. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2009. (14 s.)
- Schreiter, Robert J. «Reconciliation as a Model of Mission.» I *Landmark Essays in Mission and World Christianity*, redigert av Robert L. Gallagher og Paul Hertig, 63-72. Maryknoll, New York: Orbis Books, 2009. (10 s.)
- Tjørhom, Ola. *Kirken – troens mor: Et økumenisk bidrag til en luthersk ekklesiologi*. Oslo: Verbum, 1999: 154-204. (50 s.)
- Van Gelder, Craig. «How Missiology Can Help Inform the Conversation about the Missional Church in Context.» I *The Missional Church in Context*, redigert av Graig Van Gelder, 12-43. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 2009. (31 s.)
- Van Gelder, Craig. *The Ministry of the Missional Church*. Grand Rapids, Michigan: Baker Academic, 2009: 95-120. (26 s.)
- Van Gelder, Craig og Dwight J. Zscheile. *The Missional Church in Perspective: Mapping Trends and Shaping the Conversation*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2011: 17-40. (24 s.)

Nettressurser:

- Engelsviken, Tormod. «*Missio Dei*: The Understanding and Misunderstanding of a Theological Concept in European Churches and Missiology.» *International Review of Mission* XCII/367 (2003): 481-497. (17 s.)
- Lønning, Per. *Kristen tro: Tradisjon og oppbrudd*. Oslo: Universitetsforlaget, 1989: 38-60, 193-248. (75 s.)
- Sirris, Stephen. «Hvordan lede frivillige i kirken: En verdibasert og praksisorientert modell for kirkelig frivillighetsledelse.» *Scandinavian Journal for Leadership and Theology* 2015/2. <http://sjlt-journal.com/no2/hvordan-lede-frivillige-i-kirken/> (21. S)
- Sirris, S. (2018). Generalistledelse fremfor fagledelse i Den norske kirke? Forventninger til prosters kompetanse i ledelsen av prestejeneren. *Teologisk tidsskrift*, 27, p. 25 – 45.
- Sirris, S. (2018). Marionetter eller dirigenter? Strategiarbeid, utvikling og ledelse i og av religiøse organisasjoner. *Scandinavian Journal for Leadership & Theology* (5), p. 1-24.
- DNK Kirkemøte 2005. «KM 5/05 En misjonerende kirke.» Hentet fra https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km0505_misjon.pdf (20 s.)
- DNK Kirkemøte 2012. «KM 07/12. Misjon til forandring – Utfordringene fra Edinburgh 2010.» Hentet fra https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/km_7_1_12_misjon_til_forandring.pdf (35 s.)
- World Council of Churches. «The Church – Towards a Common Vision (2013).» Hentet fra <https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/commissions/faith-and-order/i-unity-the-church-and-its-mission/the-church-towards-a-common-vision> (40 s.)
- Til sammen 1482 s.

Misjonale ledelse

Missional leadership

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL3060 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Valgemne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav:		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 24 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 16 timer Omfang studentstyrt arbeid: 246 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Emnet gir en innføring i bibelske, historiske og systematisk-teologiske perspektiver på ledelse av menighet og andre typer kristne fellesskap. Det har et særlig fokus på utvikling av lederskapsmodeller som er kjennetegnet av misjonale og endringsorienterte perspektiver, og det plasserer den misjonale ledelsen inn mot samtidige religiøse, kulturelle og samfunnsmessige forhold.

Hovedtemaer:

- Teologiske – med særlig vekt på misjonale – lederskapsmodeller for menighet og kristne fellesskap
- Endrings- og utviklingsperspektiver i menighet og kristne fellesskap – inn mot tradisjonelle og nåtidige religiøse, kulturelle og samfunnsmessige forhold

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har kunnskap om lederskap i kirkelig kontekst, med vekt på misjonale ledelse og endringsledelse
- har kunnskap om forhold som fremmer og hemmer godt lederskap i kirkelig kontekst
- har kunnskap om sentrale trekk ved norsk og vestlig kultur og samfunn som problematiserer misjonalt lederskap

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan kritisk analysere menighetens/det kristne fellesskapets situasjon og identifisere aktuelle ledelsesbehov
- kan skape kultur for endring og utvikling og reflektere kritisk og konstruktivt i forhold til egen kompetanse og ferdigheter som leder
- kan forstå hvordan kulturell og samfunnsmessig kontekst gir muligheter og setter grenser for menighetens/det kristne fellesskapets virksomhet og vekst

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i relevante fag- og yrkesetniske problemstillinger når det gjelder misjonar ledelse
- kan formidle sentralt fagstoff innenfor fagområdet misjonar ledelse og kan utveksle dette med andre med bakgrunn i samme fagområde og gjennom det bidra til utvikling av god praksis

Arbeids- og undervisningsformer

Emnet veksler mellom forelesning (12 timer) og seminar (12 timer). Seminarene brukes til drøfting av utkast til essay (se nedenfor, obligatoriske aktiviteter) og sentrale tekster i emnet.

Obligatoriske aktiviteter

- Et essay på 2000 ord (+/- 10 %) må være godkjent før en går opp til eksamen. Studenter som tar emnet ved IMI Institutt får godkjent denne skolens arbeidskrav i emnet som tilsvarende VIDs arbeidskrav.

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Skoleeksamen	4 timer	A-F	100/100

Pensum

Birkedal, Erling, Harald Hegstad, Turid Skorpe Lannem (red.). *Sammen i forandring: Refleksjoner om menighetsutvikling i folkekirken*. Oslo: IKO-forlaget (2011) 9-119, 203-215 (123 s.)

Jørgensen, Knud. *Equipping for Service: Christian Leadership in Church and Society*. Oxford: Regnum, 2012 (145 s.)

Newbigin, Leslie. *The Gospel in a Pluralist Society*. Grand Rapids: Eerdmans, 1989 (240 s.)

Plan for trosopplæring: Gud gir – vi deler. Oslo: Kirkerådet, 2010 (50 s.). Full tekst på:

https://ressursbanken.kirken.no/contentassets/928c14c4228c43f3aa826994bb0b01a0/plan_trosopplaering_bokmaal.pdf

Senge, Peter M. *Den femte disiplin: Den lærende organisations teori og praksis*. Oslo: Egmont Hjemmets bokforlag (1999) 65-271, 363--371 (216 s.)

Totalt ca. 779 s.

Menighetsutvikling

Congregational development

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL3070 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Ja	Praksisstudier: Nei Praksisomfang: 0 timer/uker Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 24 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 16 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Studienivå: Lavere grad		
Plassering i studieløpet Heltid: 3. studieår Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav:		

Innhold

Emnet gir god innsikt i menighetsutvikling som faglig tema og kirkelig praksis. Ulike modeller og verktøy for menighetsutvikling blir presentert, med særlig vekt på kurset «Fokus – muligheter i lokalmenigheten», utviklet ved Senter for menighetsutvikling, VID. Misjonar kirke-tenkningen danner basis for emnet og det vil bli arbeidet med helhetstenkning i forhold til det reformarbeid som foregår i Den norske kirke. Perspektiver fra den globale kirke inngår, samt ekskursjon/deltakelse i et menighetsutviklingsprosjekt. Hvordan deltakerne selv kan være en del av menighetsutviklende prosesser blir vektlagt.

Hovedtemaer:

- kontekst for menighetsutvikling
- verktøy for menighetsutvikling
- egen rolle i menighetsutvikling

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har bred kunnskap om utviklingstrekk i kirke og samfunn som danner bakgrunn for et målrettet arbeid med menighetsutvikling
- har oppdatert kunnskap om ulike modeller og metodiske verktøy for menighetsutvikling

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende faglig kunnskap i refleksjon over egen rolle i menighetsutvikling
- kan beherske relevante faglige verktøy for å gjennomføre et menighetsutviklingsprosjekt i praksis

- kan treffe begrunnede valg i forhold til det menighetsutviklende potensialet i de forskjellige reformer i kirken

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan formidle sentralt fagstoff om ulike former for menighetsutvikling
- kan utveksle synspunkter og erfaringer med stab og frivillige innenfor området menighetsutvikling og slik bidra til god praksis

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Gruppearbeid
- Selvstudium

Obligatoriske aktiviteter

- Ekskursjon eller deltakelse i et menighetsutviklingsprosjekt i praksis
- Et refleksjonsnotat (1500 ord (+/- 10 %) på bakgrunn av ekskursjon eller observasjon av/deltakelse i et menighetsutviklingsprosjekt i praksis

Obligatorisk aktivitet må være godkjent før studenten kan gå opp til vurdering.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Muntlig eksamen	4 timer	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Annet

Ekskursjon foregår normalt ved at studentene deltar i menighetsutviklingskurset «Fokus – muligheter i lokalmenigheten». Kursavgift er dekket i studieavgiften, men studentene må selv betale for reise, mat og evt overnatting.

Pensum

Bøker:

Birkedal, Erling, Harald Hegstad, and Turid Skorpe Lannem (red.). *Sammen i forandring: refleksjoner om menighetsutvikling i folkekirken*. Oslo: IKO-forlaget, 2011, s. 119-134, 165-182, 217-232 (53 s).

- Birkedal, Erling, Harald Hegstad og Turid Skorpe Lannem (red.). *Menighetsutvikling i folkekirken: erfaringer og muligheter*. Oslo: IKO-forlaget, 2012: 9-23, 51-66, 67-86, 99-113, 137-152 (80 s)
- Hanssen, Ove Conrad. *Et godt tre bærer god frukt. Visjoner og strategier for utvikling og vekst i lokale menigheter*. Oslo: Luther Forlag, 2007: 11-132 (122 s)
- Male, David. *Church Unplugged. Remodeling Church without losing your Soul*. Milton Keynes, Colorado Springs, Hyderabad: Authentic, 2008. (170 s)
- Senter for menighetsutvikling. *Fokus – muligheter i lokalmenigheten*. Stavanger: VID vitenskapelige høyskole, 2018 (65 s)

Kompendium:

- Austnaberg, Hans og Erling Birkedal. «Trusoppplæringa sitt potensial i utvikling av menigheter.» *Prismet* 68, 3 (2017): 168-188 (21 s). Kan lastes ned fra <https://journals.uio.no/index.php/prismet/issue/view/495>
- Birkedal, Erling. «Menighetsutvikling i et folkekirkeperspektiv. Hvorfor og hvordan drive systematisk utviklingsarbeid i Den norske kirke.» I *Folkekirke nå*, redigert av S. Dietrich, H. Elstad, B. Fagerli og V. L. Haanes. Oslo: Verbum, 2015: 155-165. (10 s.)
- Botvar, Pål Ketil. «Endringer i nordmenns religiøse liv.» I *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*, redigert av Pål Ketil Botvar og Ulla Schmidt. Oslo: Universitetsforlaget, 2010: 11-24 (14 s.)
- Engelsviken, Tormod. «Den misjonale kirke og utfordringen fra kirken i sør.» I *Hva vil det si å være kirke? Kirkens vesen og oppdrag*, redigert av K. O. Sannes og T. Engelsviken. Oslo: Tapir akademisk forlag, 2004: 69-92. (24 s)
- Gya, Espen. *Verdier i en cellebasert menighet*. Det Norske Misjonsselskaps nettverk for menighetsplanting og menighetsutvikling i Den norske kirke, 2006. (26 s). Kan lastes ned fra <http://docplayer.me/11265151-Verdier-i-en-cellebasert-menighet.html>
- Hesselberg, Thor. *Kirkens framtid - framtidens kirke*. Oslo: Luther forlag, 2006: 28-41. (15 s)
- Høeg, Ida Marie. «Religiøs tradering.» I *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*, redigert av Pål Ketil Botvar og Ulla Schmidt. Oslo: Universitetsforlaget, 2010: 181-195. (15 s.)
- Stangeland, Oddbjørn. *Edderkopp og sjøstjerne: en fortelling om å krysse grenser i misjonal menighetsutvikling*. Oslo: Luther forlag, 2008: 13-51. (39 s)

Totalt 654 s.

Bibelen i trosopplæring (nettemne)

The Bible for Christian Educators (online course)

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL2080 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Nettbasert Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 16 nettleksjoner Omfang annet lærerstyrt arbeid: 10 timer Omfang studentstyrt arbeid: 250 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer
Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke aktuelt Forkunnskapskrav: Bestått emnet PROFTEOL1010 Innføring i Bibelen (10 studiepoeng) eller tilsvarende		

Innhold

Emnet gir en grunnleggende innføring i Det gamle og Det nye testamentet, samt hjelp til å reflektere over hvordan bibeltekster kan anvendes i trosopplæring. Emnet presenterer og drøfter ulike tekster i Bibelen og metoder for fortolkning. Flere av tekstene er relatert til høytider og perioder i kirkeåret, og trosopplæringens kjernetekster. Emnet gir også kunnskap om utvalgte bibelteologiske tema og hvordan ulike livserfaringer avspeiles i Bibelen.

Hovedtemaer:

- Bibelens bruk og betydning med sikte på trosopplæring
- Aktuelle tema og tekster fra Bibelen

Studiet av Det gamle testamentet (GT) og Det nye testamentet (NT) presenterer og gir kunnskap om og drøfter bibelske skrifter, deres tilblivelse og innhold, og deres bruk og betydning i trosopplæringen.

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har kunnskap om sentrale bibelske personer og begivenheter
- kjenner til ulike måter å lese bibeltekstene på, med vekt på historisk, litterær og aktuell lesning
- er kjent med spørsmål knyttet til å forstå Bibelen som Guds ord
- har kunnskap om hvordan Bibelen kan brukes i trosopplæring

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan tolke utvalgte bibeltekster basert på ulike lesemåter
- kan finne, velge ut og tolke ulike bibeltekster som kan brukes ved kirkens høytidsdager og i kirkeåret ellers
- er i stand til å bruke Bibelen i trosopplæring av barn og unge i alderen 0-18 år

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan velge ut og bruke ulike pedagogiske synspunkt og didaktiske arbeidsmåter i kirkens trosopplæring
- kan finne tekster og motiver i Bibelen som kan brukes i arbeid med livstolkning og livsmestring

Arbeids- og undervisningsformer

- Nettlesjoner (felles med emnet TRO103 Bibelen – troens kilde)
- Selvstudium
- Samlinger på digital plattform

Obligatoriske aktiviteter

- Oppstartssamling på digital plattform
- To flervalgstester som tester bibelfaglig kunnskap
- En praktisk oppgave: et bibelfaglig bidrag i et trosopplæringstiltak i en menighet.
- En samling på digital plattform til gruppeveiledning på den praktiske oppgaven
- Skriftlig rapport som leveres etter at den praktiske oppgaven er fullført. Rapporten skal være på 1000 ord (+/-10%) og skal inneholde en bibelfaglig del, samt beskrivelse og evaluering av bidraget

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Hjemmeeksamen 2500 ord (+/- 10 %)	3 dager	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Karakterskalaen har seks trinn; fra A til E for bestått og F for ikke bestått. Karakterene blir gitt på individuell basis.

Annet

Dette emnet overlapper 10 studiepoeng med nettemne TRO103 Bibelen – troens kilde, 15 studiepoeng.

Det forventes en stor grad av selvstudium i emnet.

Orientering om obligatoriske aktiviteter:

- En praktisk oppgave: studentene skal planlegge, gjennomføre og evaluere et bibelfaglig bidrag i et trosopplæringstiltak i en menighet. Bidraget skal bestå av formidling av en bibeltekst, og formidlingen skal ha en tidsramme på 10-30 minutter. Studenten må selv avtale med en menighet om å få gjennomføre bidraget.
- En samling på digital plattform til gruppeveiledning på den praktiske oppgaven, i planleggingsfasen. Studentene skal presentere muntlig hva de selv har planlagt som bidrag, og de skal gi tilbakemelding til de andre studentene om hva disse har planlagt som bidrag. Lærer deltar på samlingen for å besvare spørsmål og bidra med nødvendige kommentarer.

Pensum

TEKSTER til tolking fra Det gamle testamentet:

1. Mosebok 1,1-2,3 (skapelsen); 2,4-3,24 (skapelse og syndefall); 12,1-9 (Utvelgelsen av Abram); 22,1-19 (Ofringen av Isak); 2 Mosebok 2,1-10 (Moses redde); 2,23- 3,22 (Gud kaller Moses); 20,1-17 (budene). Ruts bok (vennskap).

Amos 5 (sosial rettferdighet).

Jesaja 6,1-13 (Jesajas kall); 9,1-7 (Fredsfyrsten); 40,1-11 («trøst mitt folk»); 52,13-53,12 (Herrens lidende tjener).

Salme 8; 22; 23; 51; 71; 110.

TEKSTER til tolking fra Det nye testamentet:

Matteus 1,18–2,23 (barndomsfortellingene); 6,1–18 (Herrens bønn); 7,12 (den gyldne regel); 9,1–8 (helbredelse); 16,13–23 (Peters bekjennelse); 22,37-40 (det største bud); 25,31–46 (dommen-sauene og geitene); 26,1- 28,20 (Jesu lidelse, død og oppstandelse).

Lukas 1,26–56 (bebudelsen og Maria hos Elisabeth); 2,1–20 (juleevangeliet); 2,41-52 (Jesus som tolvåring i templet); 6,20-49 (sletteprekenen); 10,25–42 (lignelsen om samaritanen); 15,1–32 (lignelser); 18,9–14 (fariseeren og tolleren); 18,18-30 (den rike unge mannen).

Johannes 1,1–18 (prologen); 2,1–12 (bryllupet i Kana); 3,1-18 (Nikodemus); 6,1-35 (Jesus som livets brød); 14,16-18 (talsmannen); 20,24-29 (tvileren Thomas).

Romerbrevet 1,1–17 (innledningen); 3,21–31 (rettferdiggjort ved tro); 5,1-11 (fred med Gud); 6,1-14 (begravet med Kristus-dåpen); 8,1–17 (friheten fra loven); 12,1–8 (formaning om hellig liv).

Apostlenes gjerninger 1-2 (himmelfart og pinse).

Johannes' åpenbaring 1,1-3; 21,1-5 (ny himmel og ny jord).

Litteratur

Buch-Hansen, Gitte, Marianne Bjelland Kartzow & Anna Rebecca Solevåg (red.). *Metodemangfold og Det nye testamentet. I fotsporene til den etiopiske evnukken*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. 2013: 11-89, 104-144. (118 s.)

Hauge, Eirin Hoel og Kristin Moen Saxegaard. *Fortell dine barn: Bibelkunnskap for trosopplærere*. Oslo: Bibelselskapet/Verbum, 2012: 7-17, 72-206. (144 s.)

Kartveit, Magnar (red.). *Det Gamle testamentet: Analyse av tekstar i utval*. 3. utg. Oslo: Samlaget, 2003 eller nyere: 25-69, 73-104, 116-122, 125-153, 159-182, 200-227, 231-267, 283-287, 294-308, 311-358, 369-378. 271 s.

Moxnes, Halvor. *Historien om Det nye testamentet*. Oslo: Verbum, 2015: 11-121. (110 s.)

Kompendium:

Johnsen, Elisabeth Tveito. «Selv konfirmanter leser Bibelen! Kontekstuell bibellesning som metode.» I *Barneteologi og kirkens ritualer. Perspektiver på trosopplæring, barn og konfirmanter*, redigert av Elisabeth Tveito Johnsen, 231-249. Oslo: Det praktisk-teologiske seminar, Oslo, 2007. (18 s.)

Stålsett, Sturla (2007). «Barna roper i helligdommen: For en urovekkende barneteologi.» I *Barneteologi og kirkens ritualer. Perspektiver på trosopplæring, barn og konfirmanter*, redigert av Elisabeth Tveito Johnsen, 31-43. Oslo: Det praktisk-teologiske seminar, 2007. (12 s.)

Totalt ca. 663 s.

Levende tro – kristen tro i praksis (nettemne med samling)

Living faith – Christian faith and praxis (online course)

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: TRO-105 Antall studiepoeng: 15 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Nettbasert Undervisningstermin: Vår Obligatorisk undervisning: Ja	Praksisstudier: Nei
Studienivå: Lavere grad		Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 25 timer Omfang annet lærerstyrt arbeid: 25 timer Omfang studentstyrt arbeid: 355 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 405 timer
Plassering i studieløpet Heltid: Ikke aktuelt Deltid: Ikke fastsatt Forkunnskapskrav:		

Innhold

Emnet drøfter fra et trosopplæringsperspektiv hvordan troen leves og praktiseres i kirke og samfunn. Nettlesjonene er inndelt i tre deler: kristne praksiser, forkynnelse og gudstjenesteliv, samt misjon og diakoni. I første del gis en innføring i sentrale trekk ved konteksten for trosopplæringen, ulike trospraksiser og hvordan ivareta frivillige medarbeidere. I andre del drøftes gudstjenestefeiringen i Den norske kirke, og hvordan denne kan legges til rette for barn og unge med fokus på forkynnelse for barn og unge. I siste del er det fokus på kirkens misjonale og diakonale arbeid og hvordan tema om misjon og diakoni kan inngå i trosopplæringen.

Hovedtemaer:

- Kristne praksiser
- Forkynnelse og gudstjenesteliv
- Misjon og diakoni

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har kunnskap om sentrale trekk ved norsk kirke- og samfunnskontekst og trosopplæringen som arena for globaliseringsprosesser
- har bred kunnskap om kristne praksiser og bruken av disse i trosopplæringen
- har bred kunnskap om forkynnelse for barn og unge
- har bred kunnskap om Den norske kirkes gudstjenesteordning og hvordan en kan være med på å bygge opp og lede et kontinuerlig gudstjenestearbeid for og sammen med barn og unge
- har bred kunnskap om den teologiske forankringen for diakoni og misjon, og deres plass i trosopplæringen

- har kunnskap om hvordan kirken kan møte barn og unge med funksjonsnedsettelse, og om makt- og kjønnsperspektiv knyttet til overgrep i kirken

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan anvende kristne praksiser på en relevant måte i ulike trosopplæringstiltak, og reflektere over deres bruk i den aktuelle konteksten
- kan reflektere over hvordan vi rekrutterer og følger opp frivillige medarbeidere i trosopplæringen
- har ferdigheter i praktisk forkynnelse i en trosopplæringssetting, og kan reflektere over den betydning predikant, tilhører og tekst har i prekenen
- kan være med å planlegge og gjennomføre gudstjenester i samarbeid med prest og øvrige ansatte og frivillige i menigheten
- kan engasjere barn og unge i diakonale og misjonale oppgaver i nærmiljøet og/eller globalt
- kan anvende kunnskap om makt- og kjønnsperspektiv slik at alle barn og unge i kirken blir møtt, forstått og ivaretatt

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har innsikt i etiske problemstillinger knyttet til egen person i ulike roller i trosopplæringen
- kan formidle skriftlig og muntlig sentralt fagstoff knyttet til kristne trospraksiser, gudstjeneste, forkynnelse, misjon og diakoni
- kan utveksle synspunkt og erfaringer med andre når det gjelder spørsmål knyttet til disse kristne trospraksisene
- kan arbeide med ulike informasjonskilder og anvende disse til å gjennomføre et arbeid i samsvar med aktuelle vitenskapsteoretiske og forskningsetiske normer

Arbeids- og undervisningsformer

- Fleksibel undervisning, nettbasert og samlingsbasert
- 20 nettleksjoner legges ut i løpet av semesteret. Kurset forutsetter en betydelig grad av selvstudium, kombinert med studentaktivitet gjennom emnets faglige forum på digital læringsplattform.
- Todagers samling ved VID Stavanger
- Forberedelser av gudstjeneste og framlegg før samling i Stavanger

Obligatoriske aktiviteter

- Selvpresentasjon på 400 – 600 ord om troshistorie og motivasjon for studere dette emnet
Innlevering på digital læringsplattform til oppgitt tidspunkt
- Bidra med minst to innlegg i emnets faglige forum på digital læringsplattform
- Delta på todagers studiesamling på VID Stavanger
- Forberede et kort framlegg knyttet til pensumlitteratur og egen praksis. Framlegget presenteres i gruppe på samling på VID
- Forberede gruppevis en gudstjeneste som holdes for de andre deltakerne på samling i Stavanger
- Bidra med tilbakemelding på medstudenters gudstjenestegjennomføring

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Eksamensessay på 3000 ord (+/- 10%) i et emne oppgitt av faglærer.	3 uker	A-F	x/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Tematikken i eksamensessayet skal gjenspeile emnets læringsmål.

Pensum

Litteratur

Bøker

Asmussen, Jan Sievert. *Ord virker: retorisk homiletik*. Frederiksberg: Anis Forlag, 2010, s. 29-146. (117 sider)

Austnaberg, Hans og Kari Storstein Haug. *Engasjement og deltakelse: misjon i trosopplæringens ungdomsfase*, 7-17, 29-43, 59-75, 95-145. Trondheim: Akademika, 2013. (86 sider)

Bang Carlsen, Inger. "Møte, forstå og hjelpe. Når barn og unge formidler erfaring med seksuelle overgrep." I *Trygge rom. Trosopplæring i møte med sårbare og overgrepsutsatte barn og unge*, red. Leif Gunnar Engedal et al., 156-172. Oslo: Verbum, 2013. (15 sider)

Dahle, Sølvi og Tor Ivar Torgauten. *Helt med: I samme fellesskap uavhengig av funksjonsevne*. Oslo: Gyldendal Akademisk 2015, disse kapitler: 2, 3, 4, 5, 6, 13,15,17, 18

Drønen, Tomas Sundnes, Kari Storstein Haug, Geir Skeie og Gerd Marie Ådna. *Kirken i verden- verden i kirken*. Stavanger: Hertervig forlag, 2016, s. 9-49. (41 sider)

Engedal, Leif Gunnar. "I begynnelsen er relasjonen. Grunntrekk i et kristent menneskesyn." I *Trygge rom. Trosopplæring i møte med sårbare og overgrepsutsatte barn og unge*, red. Leif Gunnar Engedal et al., 39-48. Oslo: Verbum, 2013. (9 sider)

Holmquist, Morten (red). *Jeg tror jeg er lykkelig. Ung tro og hverdag*. Oslo: Kloster forlag, 2007, s. 50-120. (70 sider)

Kirkelig Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep. "Tre fortellinger." I *Trygge rom. Trosopplæring i møte med sårbare og overgrepsutsatte barn og unge*, red. Leif Gunnar Engedal et al., 23-29. Oslo: Verbum, 2013. (6 sider)

Kleiven, Tormod. "Hjelp til å snakke sant. Kristne miljøers utfordringer i møte med seksuelle krenkelser." I *Trygge rom. Trosopplæring i møte med sårbare og overgrepsutsatte barn og unge*, red. Leif Gunnar Engedal et al.,190-202. Oslo: Verbum, 2013. (13 sider)

Melangen, Kirsti. *Kunsten å være klar. En fagbok om undervisning i kirken*. Stavanger: Eide forlag, 2016, s. 89-106; 109- 164 (71 sider)

Norheim, Bård Eirik Hallesby. *Kan tru praktiserast? Teologi for kristent ungdomsarbeid*, Tapir Akademiske forlag, Trondheim 2008, s. 11-100; 286-308. (122 sider)

Røthing, Åse. "Perspektiver på kjønn og utsatthet." I *Trygge rom. Trosopplæring i møte med sårbare og overgrepsutsatte barn og unge*, red. Leif Gunnar Engedal et al., 121-126. Oslo: Verbum, 2013. (6 sider)

Aasland, Margrete Wiede. "En respons på de tre fortellingene." I *Trygge rom. Trosopplæring i møte med sårbare og overgrepsutsatte barn og unge*, red. Leif Gunnar Engedal et al., 30-36. Oslo: Verbum, 2013. (7 sider)

Kompendium knyttet til kristne praksiser

Botvar, Pål Kjetil. "Endringer i nordmenns religiøse liv." I *Religion i dagens Norge- mellom sekularisering og sakralisering*, red. Pål Kjetil Botvar og Ulla Schmidt, 11-24. Oslo: Universitetsforlaget, 2010. (15 sider)

Fretheim, Kjetil. "Kirke i Norge." I *Ansatte og frivillige- endringer i Den norske kirke*, red. Kjetil Fretheim, 23-40. Oslo: IKO- Forlaget, 2014. (17 sider)

Fretheim, Kjetil. "Ansatte og frivillige." I *Ansatte og frivillige- endringer i Den norske kirke*, red. Kjetil Fretheim, 41-56. Oslo: IKO- Forlaget, 2014. (16 sider)

Porkka, Jouko "Av dine egne ska du höra det... Unge frivilliga ledare i konfirmandarbetet". I *Mellom pietisme og pluralitet Konfirmasjonsarbeid i fire nordiske land, Prismet bok*, red. Bernd Krupka og Ingrid Reite, 72-89. Oslo: IKO forlaget, 2010. (18 sider)

Sandsmark, Astrid, "Rammebyggere og malere - voksne og ungdommer som frivillige medarbeidere i kristent ungdomsarbeid". *Halvårsskrift for praktisk teologi (1/2009): 14-23. (10 sider)*

Schøien, Kristin Solli, "Barn trenger røtter og håp." I *Barnet i familien og menigheten. (I serie: Barn trenger håp)*, red. Asbjørn Hirsch, 14-29. Oslo: IKO- forlaget, 2013. (16 sider)

Kompendium knyttet til forkynnelse og gudstjenesteliv

Aanderaa Aakre, Vigdis. «Med familien på gudstjeneste» . I *Barnet i familien og menigheten*, red. Asbjørn Hirsch, 42-55. Oslo: IKO-forlaget 2013. (14 sider)

Ellingsen, Egil Elling. "Hva inviterer vi unge mennesker til å være med på?" I *Grensesprengende. Om forkynnelse for ungdom*, red. H. Austnaberg og B. Mæland, 157-168. Trondheim: Tapir akademisk forlag, 2009. (11 sider)

Fagermoen, Hege Elisabeth. ««Å vikle ut en menighet.» En fortelling om stedegengjøring, involvering og fleksibilitet.» *Luthersk Kirketidende nr. 7 (2011): 188 – 191. (4 sider)*

Halldorf, Peter. *Hellig år*. Oslo: Luther forlag, 2012, s. 235-258. (24 sider)

Johnsen, Elisabeth Tveito. «Gudstjenestelæring gjennom deltakelse». I *Gudstjeneste på ny*. Oslo: Universitetsforlaget 2014, s.151-179. (29 sider)

Mitchell, Jolyon. "Preaching Pictures." In *A Reader on Preaching. Making Connections*, edited by David Day, Leslie J. Francis and Jeff Astley, 154-65. Hants - Burlington: Ashgate, 2005 (11 sider)

Nishioka, Rodger. "Preaching and Youth in a Media Culture." *Journal for Preachers 24 no 1 Advent 2000 (2000): 39-44. (6 sider)*

Rong, Marit. «Salmer i kirke og skole». *Prismet pedagogisk tidsskrift* 4, (2015): 203-218. (16 sider)

Rummelhoff, Thor. "Som i et speil- en metode i dramaarbeidet". I *Himmel over livet: forkynnelse for barn i en ny tid*, red. R. Halle og G. Hegerstrøm, 111-120. Oslo: IKO-forlaget, 2000. (10 sider)

Schøien, Kristin Sollie. "Forkynneren som rollemodell." I *Himmel over livet: forkynnelse for barn i en ny tid*, red. R. Halle og G. Hegerstrøm, 76-85. Oslo: IKO-forlaget, 2000. (10 sider)

Strandenæs, Thor. "Barn og gudstjeneste. Gudstjenesten som sted for trosutfoldelse eller trosopplæring?" *Prismet pedagogisk tidsskrift* 1, (2008): 3-18. (16 sider)

Utnem, Jan Oskar, "Tilbedelsens ansikt: om kroppen, sansene og bevegelsens plass i gudstjenesten". I *Barn og gudstjeneste : om hel deltagelse*. Stavanger: Cantando musikkforlag, 2004, s. 97-104. (8 sider)

Øystese, Rune, "Gudstjenesten- et språk for håp og tro." I *Barnekultur og gudstjenestekultur. (I serie: Barn trenger håp)*, red. Sturla Sagberg og Astri Ramsfjell, 67-84. Oslo: IKO- forlaget, 2013. (18 sider)

Kompendium knyttet til misjon og diakoni

Brækken, Gaute. "Når makt spiller inn." I *Grenser som skaper: hvordan møte utsatte og sårbare ungdommer i trosopplæringen*, red. Elisabeth Torp og Gaute Brækken, 102-114. Oslo: IKO-Forlag, 2010. (13 sider)

Bøckmann, Sissel og Tor Ivar Torgauten. "Den åndelige dimensjon i et helhetlig menneskesyn." I *Utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse: Rettigheter og tilrettelegging*, red. Sølvi Dahle og Tor Ivar Torgauten, 22-32. Oslo: Universitetsforlaget, 2010. (11 sider)

Braut, Geir Sverre. "Heilskapelege tenester – nytt fagfelt men ikke nytt fenomen." I *Utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse: Rettigheter og tilrettelegging*, red. Sølvi Dahle og Tor Ivar Torgauten, 41-46. Oslo: Universitetsforlaget, 2010. (6 sider)

Dahle, Sølvi. "Et historisk riss." I *Utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse: Rettigheter og tilrettelegging*, red. Sølvi Dahle og Tor Ivar Torgauten, 33-40. Oslo: Universitetsforlaget, 2010. (8 sider)

Dahle, Sølvi. "Å bestemme selv og gjøre egne valg." I *Utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse: Rettigheter og tilrettelegging*, red. Sølvi Dahle og Tor Ivar Torgauten, 77-87. Oslo: Universitetsforlaget, 2010. (11 sider)

Jordheim, Kari. "Barnediakoni – i lys av trosopplæringsreformen." I *Diakoni: en kritisk lesebok*, red. Kai Ingolf Johannesen et al, 195-214. Trondheim: Tapir Akademiske forlag, 2009. (17 sider)

Jordheim, Kari. "Plan for diakoni i Den norske kirke – en presentasjon." I *Diakoni: en kritisk lesebok*, red. Kai Ingolf Johannesen et al, 13-27. Trondheim: Tapir Akademiske forlag, 2009. (13 sider)

Magnussen, May-Linda og Pål Repstad. "Religion og likestilling mellom kvinner og menn". I *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*, red. Pål Kjetil Botvar og Ulla Schmidt, 149-165. Oslo: Universitetsforlaget, 2010. (16 sider)

Nordstokke, Kjell (red). Diakoni i kontekst. Forvandling. Forsoning. Myndiggjøring. Et bidrag fra Det Lutherske Verdensforbund til forståelsen av diakoni og diakonal praksis. Genève/Oslo: LWF. 2010. (70 s.).

https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/samfunnsansvar/diakoni/diakoni_kontekst_2010_norsk_web.pdf

Persson, B. Lennart. "Ungdom og seksuelle overgrep." I *Grenser som skaper: hvordan møte utsatte og sårbare ungdommer i trosopplæringen*. red. Elisabeth Torp et al., 132-143. Oslo: IKO-forlag, 2010. (10 sider)

Kessel, Terese Bue. «The Africanisation of Diakonia: Care in Community with *Femmes Pour Christ in Cameroon*.» I *Diakonia in a Gender Perspective*, red. Stephanie Dietrich m.fl. Oxford: Oxford Centre for Mission Studies, 2016, 163-172 (10 sider)

Torgauten, Tor Ivar. "Lovverk og offentlige føringer." I *Utviklingshemning og tros- og livssynsutøvelse: Rettigheter og tilrettelegging*, red. Sølvi Dahle og Tor Ivar Torgauten, 47-57. Oslo: Universitetsforlaget, 2010, (11 sider)

Torp, Elisabeth, "Unge ledeses sårbarhet." I *Grenser som skaper: hvordan møte utsatte og sårbare ungdommer i trosopplæringen*, red Elisabeth Torp et al., 115-131 Oslo: IKO-forl., 2010. (12 sider)

Nettressurser

Austnaberg, Hans. "Om betydningsfull forkynnelse og endringserfaringer." I *Grensesprengende. Om forkynnelse for ungdom*, red. H. Austnaberg og B. Mæland, 73-95. Trondheim: Tapir akademisk forlag, 2009. (22 sider) http://idtjeneste.nb.no/URN:NBN:no-bibsys_brage_9284 (lastet ned 15.06.15)

Gudstjeneste for Den norske kirke. Stavanger: Eide forlag, 2011, kap. 6. (21sider). (Finnes også elektronisk på http://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-troen/gudstjeneste---liturgi/gudst2011_2012_hellig_handling_bokm.pdf)

Kirkerådet. *Plan for diakoni for Den norske kirke*. 2008

<http://www.gammel.kirken.no/?event=doLink&famID=18778>, lastet ned 07.05.15. (17 sider)

Nøtterøy menighet: Sammendrag av Medarbeiderperm fra Børgvin, 2006:

www.kirken.notteroy.no/filer/Medarbeiderplan_nov09.doc, lastet ned 07.02.17, s. 5-12. (8 sider)

Mæland, Bård. "Forkynnensens imaginasjon og misjon: Samtale og fortelling som perspektivutvidelse." I *Grensesprengende. Om forkynnelse for ungdom*, red. H. Austnaberg og B. Mæland, 115-129. Trondheim: Tapir akademisk forlag, 2009. (15 sider) (<http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/161804>, lastet ned 03.11.15)

I tillegg forutsettes det kjennskap til

Alminnelige bestemmelser for Ordning for hovedgudstjeneste [i Den norske kirke]. Oslo:

Kirkerådet, Den norske kirke, 2011.

Nettressurs: <http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=55602>

Ordning for hovedgudstjenesten [i Den norske kirke]. Oslo: Kirkerådet, Den norske kirke, 2011.

Nettressurs: <http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=55602>

Øvrige nettressurser med dokumenter og liturgier relatert til Den norske kirkes gudstjenestereform:

Nettressurs: <http://www.kirken.no/?event=doLink&famID=55499>

Til sammen ca 1100 sider

Barn, familier og flerkultur

Children, Families and Multiculture

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BASAMF2020 Antall studiepoeng: 10 Tilbys som enkeltemne: Ja Emnestatus: Obligatorisk emne Studienivå: Lavere grad Plassering i studieløpet Heltid: 2. studieår Deltid: Ikke aktuelt Forkunnskapskrav: Ingen	Undervisningsspråk: Norsk Undervisningssted: Stavanger Undervisningstermin: Høst Obligatorisk undervisning: Nei	Praksisstudier: Nei Studentarbeidsomfang Undervisningsomfang: 40 timer Omfang studentstyrt arbeid: 230 timer Totalt antall studentarbeidstimer: 270 timer

Innhold

Emnet fokuserer på ulike kulturelle perspektiver på barn og familie. Perspektivet inkluderer både ulike kjønnsroller og foreldreroller, samt relasjoner mellom barn og deres foreldre i ulike kulturer. Det legges også vekt på viktige trekk ved familier i den norske velferdsstaten, i dagens samfunn og i et historisk perspektiv. Oppdatert kunnskap om familieformer og familiepraksiser presenteres. Blant de temaene som vil bli diskutert er den norske velferdsstatsmodellen, familiepolitikken, menns forsørgerarbeid, arbeidsdeling i innvandrerfamilier og klasseforskjeller.

Det legges også vekt på endringsprosesser som følger av migrasjon. Spørsmål om hvordan ulike verdier og skikker forhandles innen familien og i relasjon til majoritetssamfunnet, er av særlig interesse. Migrantfamilier i det norske samfunn, og hvorvidt minoritetsungdom som vokser opp i det norske samfunn, opplever sosial mobilitet eller reproducerer sine foreldres ofte marginaliserte posisjoner vil bli drøftet. Vil de tilpasse seg storsamfunnets normer eller holde fast ved verdiene fra foreldrenes hjemland?

Hovedtemaer:

- Velferdsstatens familier
- Familiepolitikk i klassesamfunnet
- Den likestilte familien
- Menns forsørgerarbeid
- Mellom familie og arbeid
- Arbeidsdeling i innvandrede familier
- Ung identitet, tilhørighet og praksis

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har kunnskap hvordan ulike familiemønstre gjenspeiler ulike kulturelle og religiøse normer
- kan gjøre rede for viktige trekk ved familier i den norske velferdsstaten
- kan gjøre rede for endringsprosesser som finner sted som følge av migrasjon
- har innsikt i hvordan minoritetsungdom tilpasser seg storsamfunnets normer og/eller holder fast på verdiene fra foreldrenes hjemland

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan drøfte hvordan den norske velferdsstatsmodellen og familiepolitikken er en viktig institusjonell ramme for å forstå utviklingen i samfunnet
- kan diskutere det flerkulturelle og flerreligiøse Norge ved hjelp av faglige argumenter
- kan drøfte hvordan migrasjonserfaringer og møter med andre tradisjoner i et flerkulturelt samfunn kan utfordre tradisjonelle kulturelle familiemønstre
- kan drøfte i hvilken grad kulturelle, sosiale og religiøse barrierer for tillit og solidaritet mellom majoritet og minoritet brytes ned eller tilspisses over generasjoner

Generell kompetanse:

Kandidaten

- har forståelse for viktige trekk ved velferdsstatens familier
- kan gjøre rede for et bredt spekter av perspektiver for å beskrive og analysere de store endringene for barn og familier i det norske samfunn
- forstår hvordan migrantfamilier på ulike måter innretter seg i forhold til majoritetssamfunnet

Arbeids- og undervisningsformer

- Forelesninger
- Gruppearbeid
- Kontekstorientert læring

Obligatoriske aktiviteter

- Kontekst orientert læringsuke (KOL-uke). Denne uka inkluderer forberedende undervisning, gruppearbeid og presentasjon av prosjekt i klassen

Alle obligatoriske aktiviteter må være godkjent for å kunne gå opp til eksamen i emnet. Studenter som får innvilget fritak fra obligatorisk fremmøte på KOL-uka må skrive to essay på 2000 ord (+/- 10%) over oppgitt emne som dekker emnets ferdighetsmål.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Hjemmeeksamen	3 dager	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Hjemmeeksamen gis over en oppgitt oppgave som skal ha et omfang på 2500 ord +/- 10 %. Karakter blir gitt på individuell basis.

Pensum

Bøker:

Fangen, Katrine. (2008). Identitet og praksis. Etnisitet, klasse og kjønn blant somaliere i Norge. Oslo: Gyldendal Akademisk. (193 s.)

Friberg, Jon Horgen. (2016). Assimilering på norsk. Sosial mobilitet og kulturell tilpasning blant ungdom med innvandrerbakgrunn. Oslo: Fafo-rapport 43. (93 s.)

Ellingsæter, Anne Lise og Karin Widerberg (Red). (2012). Velferdsstatens familier. Nye sosiologiske perspektiver. Oslo: Gyldendal Akademisk. (342 s.)

Kompendium:

Kipperberg, Elise. (2015). «Barnets rettigheter og familiesplittelse i asylsaker». I E. Kipperberg (Red), *Når verden banker på: Nye utfordringer for profesjonsutøvelse*. Bergen: Fagbokforlaget, s. 211–233. (22 s.)

Hoem, Vibeke. (2011). «Kreative kulturpendlere: Forhandling og kompromiss blant unge minoritetskvinner i Oslo». I, T. H. Eriksen og H. E. Næss (Red), *Kulturell kompleksitet i det nye Norge* (s. 87-104). Oslo: Unipub. (17 s.)

Eriksen, Thomas Hylland og Torunn Arntsen Sørheim. (2009). «Familiens mange roller». I *Kulturforskjeller i praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge*. Oslo: Gyldendal Akademisk, kap. 10. (15 s.)

Endestad, Ingrid. (2012). «Etnisitet som forskjellsmarkør: Tenåringer i et flerkulturelt skolemiljø». I S. Alghasi, E. Eide og T. H. Eriksen (Red.), *Den globale drabantbyen: Groruddalen og det nye Norge* (s. 107-120). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (13 s.)

Erstad, Ida. (2012). «'Å oppdra barn er hardt arbeid.' Foreldreskap i et lokalmiljø». I S. Alghasi, E. Eide og T. H. Eriksen (Red.), *Den globale drabantbyen: Groruddalen og det nye Norge* (s. 58-70). Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (12 s.)

Vogt, Kari. (2005). «Å være en kledning for hverandre. Ekteskap og rettspraksis i islamsk tradisjon». I B. S. Thorbjørnsrud (Red.), *Evig din? Ekteskaps- og samlivstradisjoner i det flerreligiøse Norge* (s. 152-173). Oslo: Abstrakt forlag. (22 s.)

Totalt 729 s.

Bacheloroppgave i teologi

Bachelor Thesis in Theology

Fakta om emnet	Undervisning	Praksis
Emnekode: BATEOL3000	Undervisningsspråk: Norsk	Praksisstudier: Nei
Antall studiepoeng: 15	Undervisningssted: Stavanger	Studentarbeidsomfang
Tilbys som enkeltemne: Nei	Undervisningstermin: Vår	
Emnestatus: Obligatorisk emne	Obligatorisk undervisning: Ja	Undervisningsomfang: 10
Studienivå: Lavere grad		Veiledning: 4 timer
Plassering i studieløpet		Omfang studentstyrt arbeid: 397 timer
Heltid: 3. studieår		Totalt antall studentarbeidstimer: 405 timer
Deltid: Ikke aktuelt		
Forkunnskapskrav: For å kunne ta dette emnet må studenten ha avlagt minst 120 studiepoeng som er obligatoriske i graden.		

Innhold

Bacheloroppgaven i teologi er et fordypningsarbeid i et valgfritt tema godkjent av veileder og med faglig fordypning i studieprogrammets spesialiserte område. Arbeidet skal gi forståelse for betydningen av forsknings- og utviklingsarbeid. Et obligatorisk kurs ved semesterets begynnelse skal gi studenten innføring i hva det vil si å skrive en selvstendig oppgave. Det gis oversikts- og ressursforelesninger med innføring i sentral teori og metode. Ferdighetstrening skal gi studentene øvelse i å utvikle en problemstilling og prosjektskisse, søke etter litteratur, innhente data, og utforme skriftlige materiale som presenteres for medstudenter.

Bacheloroppgaven skal synliggjøre at studenten behersker et større skriftlig akademisk arbeid og at stoffet er formidlet og organisert på en ryddig og logisk måte. Studentene skal formulere en problemstilling, og vise evne til å innhente teoretisk og forskningsbasert kunnskap som er sentral for problemstillingen. Det forutsettes at studenten gjør seg kjent med og fordyper seg i et begrenset temaområde med teologisk relevans og velger en metodisk tilnærming til stoffet som er anerkjent i fagtradisjonen. Problemstillingen drøftes i lys av relevant litteratur og forskning. Oppgaven er et selvstendig arbeid på 10.000 ord (+/-10%).

Hovedtemaer:

- Et valgfritt avgrenset tema med teologisk relevans knyttet til programmets spesialiseringsområde
- Prosjektbeskrivelse
- Relevant teori
- Metode som er tilpasset problemstillingen
- Analyse

Læringsutbytte

Etter fullført emne skal kandidaten ha følgende læringsutbytte, inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskaper:

Kandidaten

- har tilegnet seg teoretisk kunnskap om et spesifikt emne med teologisk relevans
- har kunnskap om metodiske utfordringer knyttet til innsamling av forskjellige former for datamateriale og/eller valg av kildemateriale
- kan analysere innsamlet data og/eller kildemateriale i lys av teori og eksisterende forskning om emnet

Ferdigheter:

Kandidaten

- kan arbeide selvstendig med et avgrenset prosjekt over tid
- kan innhente og analysere data gjennom tekststudier og/eller empiriske metoder
- kan skrive selvstendige tekster

Generell kompetanse:

Kandidaten

- kan planlegge og gjennomføre større arbeidsoppgaver og prosjekter alene
- har kjennskap til fagfeltets etiske krav og retningslinjer
- har informasjonskompetanse med sikte på tilegnelse og bearbeidelse av ny kunnskap og kan arbeide med vitenskapelige tekster innenfor etablerte normer for akademisk redelighet

Arbeids- og undervisningsformer

- Undervisnings- og ressursforelesninger
- Kandidaten har rett til fire timer veiledning, hvorav to er obligatoriske
- Det forventes at kandidaten leverer veiledningsgrunnlag i forkant av veiledningstimene
- Selvstendig arbeid

Obligatoriske aktiviteter

- Kurs i informasjonskompetanse og akademisk skriving (90 % tilstedeværelse)
- Godkjent problemstilling og prosjektbeskrivelse innen frist gitt av veileder
- To timer veiledning

Obligatoriske aktiviteter må være godkjent før studenten kan levere bachelorgoppgaven.

Vurderingsordning

Vurderingsform	Varighet	Vurderingsuttrykk	Vekting
Bacheloroppgave – et selvstendig arbeid på 10 000 ord (+/- 10 %)	Ett semester	A-F	100/100

Utfyllende informasjon om eksamen/vurdering:

Annet

Kandidaten må gjøre seg kjent med VID sine felles retningslinjer for bacheloroppgaver
<https://www.vid.no/studier/lov-og-regelverk-for-studier/>

Pensum

Selvvalgt litteratur ihht. oppgavens tema og problemstilling.